

SÕLTUMATU
AJALEHT

Nädaline

0.64 € (10 KR)

NR. 130 (2583) Laupäev, 12. november 2011

Vallavanemate kogu: haigla nõukogu peab tagasi astuma

Reet Saar

Nii tormilist arutelu, kui seekord tekkis vallavanemate kogus sünnitusvõimaluse lõpetamise ja laiemalt sihtasutuse Rapla Maakonna haigla arengute ümber, pole veel kuulma juhtunud.

Sillaotsa muuseumi pika laua taga räägiti lõpuks juba korraga ja kõrgendatud toonil, korrates nagu ime ootust seisukohti, mis võimaldaksid haiglat senisel viisil jätkata.

Arutelu juhtinud Vigala vallavanem Priit Kärsna tõi alustuseks välja kummalise olukorra: haigla nõukogu tegi 27. oktoobril otsuse lõpetada sünnitusvõimalus alates uuest aastast, kuid 10. novembriks polnud ametlikku dokumenti selle kohta ROLile veel laekunud. Ta meenutas ROLi täiskogus öeldut, et otsus on haigla arengukavaga vastuolus ja esmalt ongi vaja muuta arengukava, alles siis saab teha sulgemisotsuse. Kärsna sõnul on pärast nõukogu otsust ilmnenud uusi asjaolusid ja ta palus arutleda teemal, kas tänast seisu on vaja ja võimalik muuta.

Nõukogus oli Riigikogu liige Kalle Palling ainsana sünnitusvõimaluse kaotamise vastu. Sünnitamise jätkamiseks pole alternatiive pakutud ja tehtud otsus on vastuoluline, on lühendatud kokkuvõtte tema mõtetest.

Endine maakonnaarst Liis-Mail Moora kinnitas, et sünnituspoole sulgemine ei hoiu kulusid kokku, sest personal jääb tööle. Tema sõnul tekib kokkuvõtte, kui lõpeb operatsioonitoa ööpäevaringne valve, aga sel juhul pole enam tuge ka erakorralisel meditsiinil ja siit järgmine samm ongi hooldushaigla. „Räägin asja haigla seestpoolt vaadates, nõukogus on kõik majavalised inimesed,“ ütles ta.

Moora usub, et kõike annab soovi korral parandada (soetada seadmeid, leida uusi spetsialiste) ja sünnitamist ei pea siin lõpetama. Patoloogiaga sünnitajad ehk raskemad juhtumid suunatakse juba praegu linna.

Üks väheseid rõõmsaid hetki vallavanemate kogu arutluselt, kui vaeti haigla nõukogu otsust sünnitamise Rapla haiglas lõpetada. Oma argumente esitas Eesti Ämmaemandate Ühingu juhatuse liige Made Bambus, kuuluvad maavanem Tiit Leier ja ainsana nõukogus sulgemisotsusele vastu olnud nõukogu liige Kalle Palling.

Foto: REET SAAR

Haigla nõukogu endine liige Jaak Herodes kordas, et haiglas on kogu aeg ühe osakonna tulust kaetud teise miinust ja haigla tervikuna on hakkama saanud, kuigi aastaid on kummitanud sünnituspoole lõpetamise või kohalikuks haiglaks muutmise oht. „Kui otsus on vastu võetud, aga pole tehtud sellest tulenevat riskianalüüsi, siis pole see legitiimne otsus,“

väitis Herodes.

Eesti Ämmaemandate Ühingu juhatuse liige Made Bambus kinnitas, et ämmaemandad on alati patsiendi poolel ja pooldas sünnituse jätkamist Rapla haiglas. Normaalse sünnitus ei nõua tema sõnul suurt kulu ja 80% ongi sellised, viiendikul juhtudest ilmneb mingi patoloogia, kusjuures nii Raplas kui ka kogu

Eestis on suur keisrilõigete arv (21%).

Bambus viitas ka Maailma terviseorganisatsiooni soovitusetele, et sünnitus peaks olema kodule võimalikult lähedal. Kui Raplal oleks oma tugev külg või eripära, võiks see lisada patsiente kaugemaltki, kes ei soovi minna suurtesse haiglatesse. Selle kinnituseks on Põlva haiglas vette sünni-

tamise võimaluse positiivne mõju. Ta tõi küsitlustest välja, et naiste jaoks on oluline turvalisus, teenuste kättesaadavus kohapeal, individuaalne lähenemine, hubasus, pere lähedalolek. Kui osakond sulgeda, siis uuesti avamiseks on siia palju raskem spetsialiste leida.

Maavanem Tiit Leier arvas, et nõukogu teeks täna ilmselt samasuguse otsuse. Kui eelarve on miinuses, on see sulgemiseks vaid üks põhjus. Vaja on ka uut personali. Täna teevad siinsed eakad arstid töö ära odavamalt, linnast tulevad uued tohtrid on palju kallimad. Ta kordas, et günekoloogiaosakond ei kao.

Müügitöö ja mainekujundus

Sotsiaalmeedias on üle 2500 inimese pooldanud sünnituse jätkamist Raplas, ka vastukajad sünnitusabile on valdavalt positiivsed. Vallavanemate kogus küsiti, miks pole haigla juba palju varem oma teenuseid ja võimalusi ise tutvustanud: alles nüüd saatis ülemarst valdade lehtedes avaldamiseks pika loo sünnitamise teemal. „Haiglal on müügitöö tegemata, see oleks juba varem patsiente lisanud,“ arvas Kärsna vallavanem Elari Hiis. Pallingu arvates aitaks müügitööd teha ka atraktiivne koduleht, praegune on eilse päeva nägu.

Sünnitusvõimaluse lõpetamist toetas vallavanemate kogus haigla nõukogu liige Rapla vallavanem Alar Mutli. „Nõukogu liikmed on oma otsustes vabad ja minu meelest on tehtud otsus lõplik. Selle muutmiseks saab ROL haigla nõukogu tagasi kutsuda ja määrata uue nõukogu, kes teeb uue otsuse,“ ütles Mutli. Ta väitis, et kui tahetakse meelsust kujundada, siis kutsutakse kohale ka vastavad esinejad, viidates seekordsetele külalistele, ja avaldas kahetsust, et jäeti vastajana kõrvale haigla juhataja. Tema sõnul on haigla maine kujunenud aastate jooksul, selle muutmiseks tuleks ka raha leida. Praegune olukord võib ajutiselt sünnitajaid lisada, aga see kaua ei kesta.

Järg lk 2

www.torujyri.ee TORU-JÜRI

Katlad parimate hindadega

Kvaliteetsed Roots pelletipõletid

Tallinn, Pärnu mnt 238 Tel:614 0334

UUDISED

Raamatukogud peavad arvestama ka lugejate eelistustega
Lk 2

HAKUKESE avamine oli emotsionaalne
Lk 3

Rapla ühisgümnaasiumi auditooriumi ehib maal CLXII
Lk 3

Sõiduõpetajaga teed analüüsimas ehk Viljandi maantee plussid ja miinused
Lk 5

Aeg on andnud Järvakandi ja Kehtna vallale ühised kalmupaigad
Lk 12

PERSOON

Aivar Pihelgas: pilt teeb head
Lk 6

ARVAMUS

Ühtviisi vajavad kirjandust kuningas, narr ja kojamees
Lk 4

KODULOOLANE

20 aastat Eesti Kaitseleidu ametlikust tunnustamisest
Lk 7

AGOMER
REHVID

Hoiustades rehvid Agomeri rehvihotellis, on rehvi vahetus TASUTA! Teenus 25 € komplekt.

Raplas Viljandi mnt 67
tel 489 6332

Tallinnas Madara 33
tel 666 4230

Viimsis Aiandi tee 19/21
tel 520 0662

Vallavanemate kogu: haigla nõukogu peab tagasi astuma

Algus lk 1

Kui sünnitusabi alles jätta ja arvestada seejuures valdade toetusega, oleks tarvis 71 000 eurot personalikulu katteks ja 41 000 eurot vajaliku inventari ja sisustuse jaoks, mis teeks umbes 380 eurot iga sünnitaja kohta. ROL omanikuna panustab praegu haigla eelarvesse vaid 0,7% oma eelarvest. Vallavanemad kinnitasid, et enamaks ei olda hetkel suutelised, sest oma eelarved kärisevad igast otsast. Mutli lausus, et sellises olukorras tulebki teha valik ja üldhaigla säilimise nimel loobuda sünnitusest.

Palling kordas: „Sulgemisotsus on tehtud kiirustades, arengule pole mõeldud, valitseb hoiak, et kergem on üle parda heita kui hoida,“ ütles ta.

„Rapla haigla on üldhaiglana saanud 2015. aastani ajapikendust, nende aastate jooksul võiksime välja mõelda oma võimaluse. See nõukogu peab aga tagasi astuma, et inimeste õiglustunnet mitte riivata,“ ütles Herodes, kes väitis, et poliitikutena tuleb ROLil teha otsus, mida rahvas ootab.

Nõukogu lubas haigla kliinilise arengukava esitada ROLile detsembrikuus. „Strateegilist kava ei jõua nii ruttu ette valmistada, selleks tuleb nõukogule anda konkreetne lähteülesanne. Põlva haigla kasutas oma võimaluse suurepäraselt ära,“ märkis Palling.

Tulise arutelu lõpuks lepiti kokku, et ROLi täiskogu istungiks 24. novembril valmistatakse ette eelnõu senine nõukogu tagasi kutsuda.

Haigla nõukogu liige Villu Karu asetas sünnituse lõpetamise otsuse laiemasse konteksti. Ta meenutas riigikontrolli väga kriitilist auditit Eesti haiglavõrgu kohta ja et sünnitusosakonna pidamine ei ole üldhaigla pidamise kriteerium. Sotsiaalministeerium ei ole seni kinnitanud Rapla haigla arengukava, sest see pole olnud vastavuses riigi suundadega ja on nõutud siin sünnituse lõpetamist.

Kui Palling võitleb sünnituse säilimise eest ja tahab, et vallad selle kinni maksaksid, ka siis pole kindel, et kinnitamata arengukavaga haigla antakse võimalus taotleda raha mõnedest programmidest. Viimase etteheiteks kolmas, miks hääletas ka Palling sotside esitatud eelnõu Riigikogu päevakorrast välja, et taastada riigi toetus valdadele endisel tasemel. See oleks ehk valdadele andnud võimaluse haiglat toetada.

Raamatukogud peavad arvestama ka lugejate eelistustega

Piret Linnamägi

Maaraamatukogude juhatajad ei ole nõus kultuuriministri seisukohaga, et riigi raha eest peaks soetama ainult väärtkirjandust, sest raamatud on kallid ja eriti maal peaksid raamatukogud pakkuma lugemist kõigile maitsetele.

Eelmise nädala lõpul teatas kultuuriminister Rein Lang, et riigi raha ei peaks kulutama mitte tõlkeraamatute soetamiseks, vaid eesti rahvakultuuri arendamiseks. Ministri avaldus käivitas elava arutelu, mida pidada väärtkirjanduseks ning milliseid raamatuid siis peaks riigi raha eest ostma ja milliseid mitte.

Mida arvavad ministri ettepanekute Rapla maaraamatukogude juhatajad ning millised on maaraamatukogude lugejate eelistused, sai küsitud Hagudi, Käru, Kehtna, Varbola, Järvakandi ja Kaiu raamatukogust.

Rapla maaraamatukoguhoidjaks valitud Käru raamatukogu juhataja Ilme Säde pidas ministri ettepanekut diskrimineerivaks, kuna raamatukoguseadusest tulenevalt on rahvaraamatukogu üldkasutatav ning kogude koostamisel peab raamatukogu arvestama oma lugejate soovide ja vajadustega.

Küsimusele, mis on üldse väärtkirjandus, vastas Ilme Säde: „Raamatukogu tööd hinnatakse praegu mitte selle järgi, kui palju on kogus väärtkirjandust. Küll määratletakse laias laastus ilu- ja liigikirjandus. Täna pööratakse tähelepanu ühele küljele, sest raamat võib ühel ajal olla ilukirjanduslik ja samas anda edasi teadmisi erinevatest eluvaldkondadest. Arvan, et väärtkirjanduse selgitab välja

Kultuuriminister Rein Lang leiab, et riigi raha eest peaks raamatukogudesse ostma väärtkirjandust ja eesti kultuurile olulisi teoseid, meelelahutuskirjandust ostku inimesed endale ise või maksu selle eest omavalitsused. Küsimus on, kuhu liigitada sellisel juhul suur osa laenutuste edetabelites troonivaid teoseid. Kas lugejate seas ülipopulaarse Petrone kirjastuse „Minu...“ sarja teosed, mis Rapla keskraamatukogus suures osas välja laenutatud, on eesti kultuurile olulised või pelgalt kerge meelelahutus?

Foto: SIIM SOLMAN

siiski aeg.“

„Olen väga paljudelt juhulikult Kaiu raamatukokku sattunud saanud kiidusõnu, et meil on väga palju head väärtkirjandust,“ ütles kümme aastat Kaiu raamatukogu juhatajana Külli Kahl, kelle sõnul laenutatakse Kaiu raamatukogus kõige enam Petrone kirjastuse „Minu...“ sarja raamatuid ja elulugusid. Pikim järjekord on aga praegu Marcia Willetti Chadwicki perekroonika 4. osale. Kahl oli kindlalt seda meelt, et raamatute tellimine peaks jääma raamatukogu töötaja otsustada.

Järvakandi raamatukogu juhataja Rita Merekivi leidis, et kirjandust vajavad ühtviisi kuningas, narr ja kojamees ning seetõttu tuleks

raamatukogu komplekteerida ikkagi tasakaalustatult. Kui osa raamatuid tuleks osta omavalitsuse raha eest, tekib kohe küsimus, kust peaks minema piir või kes otsustab, mida millise raha eest osta.

Varbola raamatukogu direktor Monika Kase rääkis, et tema ostab riigiraha eest eesti autoreid ja lastekirjandust, omavalitsuse raha eest ka meelelahutuslikke teoseid, eelistades selleski valdkonnas eesti autoreid. „Maaraamatukogud on rahvaraamatukogud ja me teenindame väga erinevaid inimesi, seega peab meil olema kirjandust „seinast seinale“,“ sõnas Kase. Ta lisas, et nii või teisiti tuleb raamatute tellimisel jälgida rahalist seisust ning mõned raamatud jäävadki tellimata.

Hagudi raamatukogu juhataja Maret Aavik arvas, et minister peaks raamatukogutöötajaid rohkem usaldama. „Minister on oma arvamuse kujundanud valede lähtepunktide põhjal. Laenutuste edetabelid näitavad seda, mida kõige rohkem loetakse, aga mitte seda, mis raamatukogudes tegelikult olemas on. Ma ei tea, kas selles saab raamatukogusid süüdistada, et meil enim ajaviitekirjandust loetakse,“ ütles Maret Aavik.

Elitaarkultuuril on alati vähem tarbijaid kui massikultuuril ja inimese väärtushinnangutele on selleks ajaks alus pandud, kui ta raamatukokku jõuab, leidis Aavik. „Asi polegi ainult väärtushinnangutes. On inimesi, kes loevad väärtkirjandust küll, aga ühel hetkel

ütles ta, et see raamat oli küll huvitav, aga praegu pole ma selle lugemiseks võimeline, tahaks midagi kergemat.“

Kehtna raamatukogu juhataja Maie Kalmiste sõnul käib neil kuus 1200-1300 lugejat, kellel erinev maitse. „Raamat on tõesti kallis, mõnel puhul ootame, et ehk kirjastused hindavad alla, aga kui on tõepoolest väärt raamat, siis püüame raha vähesusest üle olla.“

Peamine küsimus, mis aga ministri ettepaneku peale kõlama jääb, on see, kes peab olema see ekspert, kes tõmbab piiri väärtkirjanduse, mille soetamine eest maksab riik, ja meelelahutusliku kirjanduse vahel, mille lugemiseks peaks kukrut kergitama omavalitsus või inimene ise.

Ole valmis loodust taltsutama.

HUSQVARNA 345FR
725 €
Tavahind: 789 €

Komplektis trimmipea, rohu- ja võsatera ning Balance X kanderihmad.

HUSQVARNA 555FX
835 €
Tavahind: 899 €

Tugev, hästi manööverdatav võsaloikur, millel on suur võimsus, hea kiirus ja madal vibratsioonitase. Komplektis võsatera ning Balance XT kanderihmad.

HUSQVARNA 545FX
775 €
Tavahind: 839 €

Suurepärase võsaloikuri X-Torq mootori ning spetsiaalse nurkülendega. Ergonoomilised käepidemed ning põidlag juhivad gaasi muudavad kasutamise mugavaks ja täpseks.

TALTSUTADES LOODUSJÕUDE™

Vaata ka teisi pakkumisi www.husqvarna.ee

Husqvarna®

HAKUKESE avamine oli emotsionaalne

Katrin Helend-Aaviku

Täpelt plaanitud ajal, 11.11.11, avati pidulikult Järlepa haridus- ja kultuurikeskus (HAKUKE). Avahommik kaksikümne aastat valmimist oodanud hoones oli emotsionaalne nii oma valla inimestele kui ka külalistele.

„Mul ei olegi öelda muud kui emotsioonid. See maja ütleb nii mõndagi iseenda eest,“ sõnas Juuru vallavanem Margus Jaanson, kelle hääl värises hingeliigutusest. Maja ehituse, millega alustas Margus Jaanson isa 1991. aastal, viis nüüd lõpule poeg. Järjepidevus, usk ja sitkus kõlavad siin tegude taga märksõnadena. „Kaksikümne aastat ootas Järlepa rahvas seda kooskäimiskohta. Kogu selle aja jooksul ei ole nende isetegemistahe kuskile kadunud,“ märkis Margus Jaanson.

Kuigi sõnu vallavanemal avamise päevaks palju ei olnud, oli midagi olulisemat, mida ta soovis edasi endale – tänu. Tänu maja projekterijale Tõnis Kurisoole, ASI Tartu Ehitus juhatuse liikmele Aado Kivile, projektijuht Üllar Juhansonile, objektijuht Hindrek Hirschoni, sisekujundaja Erko Leole, ehituse järelevalvele Jüri Orgile ja endisele kultuuriministrile Laine Randjärvle tema toetuse eest. Enda osas jäi ta tagasihoidlikuks, öeldes õnnitlejatele: „Tänage kogukonda. Mina olen ainult käsi, kes saab tänu vastu võtta.“

Laine Randjärv ütles oma tervituskõnes: „See keskus annab piirkonnale uue elu, see on selge. Julgen öelda, et

Vastvalminud HAKUKESE ees suruvad kätt ASI Tartu Ehitus projektijuht Üllar Juhanson (vasakul) ja Juuru vallavanem Margus Jaanson. Eemal seisavad Juuru vallavolikogu esimees Sirje Endre ja Riigikogu liige Laine Randjärv. Foto: SIIM SOLMAN

kultuur päästab inimkonna ja ka Eesti,“ ja kinkis HAKUKESes uued ruumid saavale Järlepa raamatukogule A. H. Tammsaare mõtete kogumiku.

Rapla maavanem Tiit Leier jagas elufilosoofiat, et kõik asjad juhtuvad täpselt siis, kui nad juhtuma peavad, ning soovis kõigil kadetsejatel olla Järlepa eeskujul kannatlik ja oodata ning võidelda, kuni

tulemus käes.

Kaiu vallavanem Ülle Kiviste naabervalla õnne üle kadedust ei tundnud. Hoopis rõõmustas ja märkis, et siis, kui tehtu pakub emotsioone nii nagu HAKUKESE puhul tunda ja näha, on sel ka suurem väärtus.

Jaak Vitsur Raplamaa Partnerluskoostöö nimetas viimasel ajal Juuru vallas aset leidvaid sündmusi koguni teiseks är-

kamisajaks. „Siinne aktiivne tegevus näitab, et ka väike vald võib olla elujõuline ja jätkusuutlik,“ sõnas Vitsur.

Juuru valla volikogu esimees Sirje Endre andis üle „Kalevipoja“ kõite ja juhtis tähelepanu sellele, et mitte kuskil ei saa sündida midagi head ja suurt, kui seal puudub kogukonna vaim. Tema tänu kuulus ka vallavalitsuse ja -volikogu liikmetele.

„Sageli me otsime elus väärtusi, aga need väärtused võivad olla koguaeg meie kõrval,“ sõnas Sirje Endre.

Õhtul peeti HAKUKESes suurejooneline pidu, kus tunniajase kavaga esinesid Järlepast pärit ja siin elavad taidlejad ning kohalikest inimestest kokku pandud üllatuskoor, dirigendiks samuti oma valla mees Vahur Soonberg.

Kohila valla aasta isa on pastor Viljar Liht

Kohila vallas antakse teist aastat välja aasta isa aumetust. Sel aastal oli tiitli saamiseks esitatud kolm tublit meest. Eile õhtul anti austav tiitel Kohila spordikeskuse saalis üle Viljar Lihtile.

Viljar Liht on Maarja, Joosepi, Mattiase ja Hanna Kristiina isa, kauaaegne Kohila valla kodanik, sinise baptistkoguduse pastor, Hageri hooldekodu hingehoidja, Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu asepresident. Lisaks sellele iseloomustatakse teda hea sõbra ja kolleegi, pikameelse koostööpartneri ning armastava abikaasana.

„Pastori- ja jutlustajaametis pidades on Viljar Liht andnud tähelepanuväärse panuse kohaliku kultuuriellu. Tema sõnad on olnud toeks ja lohutuseks mitte ainult oma koguduse liikmetele, vaid ka teistele vallaelanikele. Viljari ühiskondlike ametite hulka kuulub ka nt kinnipeetavate ja alkoholiprobleemide küüsis olevate inimeste nõustamine, puudustkannatavate perede abistamine ja hingehoiutöö,“ on öeldud tunnustamiskomisjoni iseloomustuses.

Lihtide ühtehoidvas peres on Viljar hooliv ja inspireeriv pereisa, kes on eeskujuks nii oma aktiivse ühiskondliku tegevuse, positiivse ellusuhtumise kui ka vastutustundliku hoiakuga.

Nädaline

Rapla ühisgümnaasiumi auditooriumi ehib maal CLXII

Margus Mikomägi

Rapla ühisgümnaasiumi auditooriumi ehteks on alates neljapäevast tuntud kunstniku, 1981. aastal sama kooli lõpetanud Kaido Ole suur maal. Maal kuulub kunstikoguja Armin Kõomägi, kes selle viieks aastaks ühisgümnaasiumile deponeeris.

Kunstikoguja, kirjanik ja juhtumisi ka rahakas mees Armin Kõomägi rääkis pärast maali riputamist uue kodu seinale, et on kaasaegset Eesti maalikunsti kogunud alates 2003. aastast.

„Täna teostub mõte, mida olen viimasel ajal mõelnud. Mul on sadakond maali, seda pole palju. Sellel kogul peaks olema mingisugune mõte. Ma ei ole ju orav, kes talveks pähkleid ja seeni kogub. Kunsti peaks ikkagi inimestele näitama, seda eksponeerima.“

Armin Kõomägil on mõte proovida oma kogu maalid avalikesse ruumidesse üles riputada nii, et võimalikult enam inimesi neid vaadata saaks. „Kaido Olega me siis rääkisime sellest ja koos leid-

sime, et selline koht, kus oma töid näidata, oleks kindlasti kool. Mina mõtlesin, et ka vanglad oleks selline koht... Nüüd on see pilt teie juures, heas kohas, mis talle väga hästi sobib,“ rääkis Armin Kõomägi. Kooli direktor Imbi Kalberg ja Armin Kõomägi sõlmisid ka kirjaliku hoiulepingu, kus muu hulgas kirjas, et Ole maal jääb kooli seinale viieks aastaks.

Armin Kõomägi ütles, et äkki annab see pilt mõnele noorele tõuke mõelda Eesti kaasaegse kunsti peale sügavamalt. „Kunsti tehakse tegelikult iga päev ja Kaido Ole maal on vaid üks näide sellest. Ma väga loodan, et see pilt meeldib või hakkab teile meeldima,“ ütles kunstikoguja.

Maal Rapla ühisgümnaasiumi seinal Armin Kõomägi kogust on esimene selle mõtte ellu jõudmine. Kunstikoguja sõnul teeb ta hetkel endale sellist kodulehekülge, kuhu riputab üles kõik maalid, mis otsivad endale kohta avalikus ruumis. „Kui lehekülge valmis, siis on ideaalis võimalik, et avalikud instantsid võtavad

Kaido Ole ja Armin Kõomägi Rapla ühisgümnaasiumis. Kaido Ole kinnitas maali alla ka hõbedase sildi, kus kirjas: Kaido Ole, Nimeta CLXII, õli lõuendil, 2001, Armin Kõomägi kogust. Foto: SIIM SOLMAN

minuga ise ühendust või mina otsin siis oma maalidele eksponeerimisruumi. Ma ei näe mingit takistust sellele, et kogu mu kogu on laiali avalikus ruumis mööda Eesti-maad,“ ütles koguja.

Kui Armin Kõomägi maale koguma hakkas, mõtles ta enda jaoks välja märksõnad, millele tema kogusse jõudnud pilt peaks vastama. „Kogun vaid Eesti kunstnike maale. See maal peab mulle endale

väga meeldima ja veel – see kunstnik, kelle maali ma ostan, peab olema elus.“ Küsimusele, kas ta maale ostma hakates mõtles sellest kui investeringust, vastas Armin Kõomägi, et nii see ei olnud.

„Ma olen ettevõtja ja kõik, mis puutub investeringutesse, kuulub sinna maailma. Kunst ei ole mu jaoks investering. Kui mina alustasin, pöörasid koguvad väga vähe tähelepanu kaasaegsete kunstnike töödele, nendele, kes kõnnivad meie kõrval. Kui sa ostad tänase kunstniku töö, siis toetad ka kaasaegse kunsti elusolemist,“ ütles Kõomägi.

Kunstikoguja ja kunstnik Kaido Olega koostöös Rapla ühisgümnaasiumi kunstimuuseumi õpilased ja õpetajad. Võib arvata, et Armin Kõomägi ja Kaido Ole jutt koos suure kaasaegse maaliga mõjutavad edaspidi nii mõnegi noore kunstimaitset ja loomingulist vaba mõtlemist. Lisaks võiks see tegu ja teadmine – just sellest gümnaasiumist, kus ma õpin, on kasvanud selline kunstnik, nagu Kaido Ole – kinnitada Rapla identiteeti kultuursete, loovate inimeste kasvukohana. Milline võib olla kooliseinal oleva silmapaistva hea maali mõju neile, kes seda vaadata maldavad ja saavad nüüd, on ettearvamat.

NÄDALISE VEERG

On sündmusi, mis saavad kohe märgilise tähenduse

Kakskümmend aastat oodatud Järlepa haridus- ja kultuurikeskus on lõpuks ometi valmis. See on sündmus, mida pole liiast kogu maakonna peoks nimetada.

Tõnis Tõnisson, peatoimetaja

Tegelikult ongi ju nii, et mõni ehitis või ettevõtmine, mille realiseerumisel laheneb küll pelgalt ainult mingi paikkondlik probleem ehk kitsaskoht, saab avaramasse konteksti paigutatult hoopis olulisema tähenduse. Maaelu rikastamine haridus- ja kultuuriobjektidega loob suuremast keskest kaugemal asuvale paikkonnale eelduse aktiivsena edasi kesta. Seega ei ole HAKUKES avamine Järlepas tähtis mitte ainult neile inimestele, kes täna seal elavad, vaid ka kõigile teistele, kes kunagi tulevikus

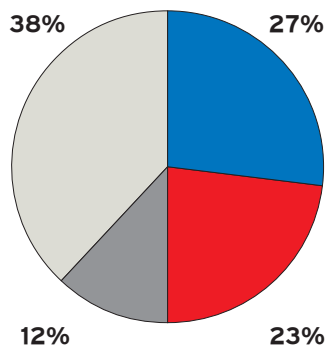
ennast üht või teist moodi selle kohaga seovad või seotuna tunnevad. Lihtsalt kokkuvõetult tähendab see konkreetne sündmus Järlepa kui asula eluväärtuse indeksi tõusu. Kultuuri- ja haridusobjektid kuuluvad lahutamatu kokku nüüdisaegse arusaamaga inimväärsel elust. Kui kusagil on mõni paik, kus pole kogukonna kooskõlmise kohta, raamatukogu, lasteaeda, lähedusse jäävat koolimaja, tegelikult siiski ka tervishoiuasutust, postipunkti ja palju muud, siis ei saa see koht pakkuda inimesele võimalust normaalseks eluks. Niisugusest kohast minnakse ära ja sinna ei taheta kunagi ka tagasi tulla. Loomulikult pole kultuuril paigal mingeid eeldusi kohale meelitada ka ettevõtjaid. Küll aga on just kultuurilisel väärtustatud külal võime ettevõtlust endale külge tõmmata. Ettevõtlust tulebki sinna, kus elavad inimesed, kes on osanud oma elupaika väärtustada. Seega on iga uus maale rajatav kultuuri- ja haridusobjekt pandiks sellele, et elu selles kohas, ja laiemas tähenduses tegelikult kogu Eestimaal, ei kustu. Ja kõik need, kes on niisuguste eluväärsuste kohtade loomise ning säilitamise eest ennast säästmata võidelnud, tuleb kuulutada selle sõna kõige õilsamas tähenduses oma küla ja kogu Eesti patriootideks. Mida rohkem on oma kogukonna patrioote, seda enam on meil lootust.

ONLINE KÜSITLUS

Mis on vanaisa roll?

- * Olla eeskujuks ja õpetajaks 27%
- * Vanaema kõrval olla põlvkondade vaimesideme loojaks 23%
- * Teha lapselastele jõuluvana 0%
- * Ei oska öelda, sest pole oma vanaisa näinud 12%
- * Tore, kui nad on olemas, mingit erilist rolli ei peagi neil olema 38%

Kokku vastajaid: 52

Ühtviisi vajavad kirjandust kuningas, narr ja kojamees

Piret Linnamägi

Kultuuriminister Rein Langi sõnavõtt raamatukogude komplekteerimise kohta on ära teeninud rahvaraamatukogude juhatajate ja lugejate pahameele. Milline teos siis ikkagi väärrib väärt-teose nimetust ja milline mitte?

Kas tõlkekirjanduses polegi väärtteoseid? Millisesse kategooriasse panna kodumaise kirjanduse menuromaan, Mihkel Raua „Musta pori näkku“? Kas elulooraamatud on väärt- või ajaviitekirjandus? Ja kas ministril on ikka õigus hakata tegema ümberkorraldusi ja dikteerida, millist teost raamatukokku muretseda, millist mitte? Mis kasu on väärtteosest, kui see läbi lugedes ei osutugi nii väärt teoseks?

Tunnistan, et ma pole väga sage raamatukogust raamatute laenaja. Seda lihtsal põhjusel, et aega kipub napiks jääma ja teost ei jõua ettenähtud ajaga läbi lugeda. Ja nii ostangi päris palju raamatuid koju, aga igaühel pole oma raamatukogu kodus ja teoste kättesaamiseks minnakse raamatukokku.

Kõike vajalikku ei saa ka (rahva)raamatukogust, aga millist kirjandust peavad rahvaraamatukogud lugejatele pakkuma, on tegelikult riik juba aastate eest juhendiga paika pannud. Juhendis algab

eelistuste loetelu rahvuskultuuri ja eestlust käsitleva kirjandusega, mille hulgas leiab ka eesti autorite ilukirjandusliku loomingu.

Nüüd leiab Rein Lang, et riik peab uuesti raamatuvallikutesse sekkuma. Kui selliseid asju tegema hakatakse, siis võib juhtuda, et paljud väikesed maaraamatukogud lihtsalt suletakse, ja see, kui väärtkirjandus kogub raamaturiulitel tolmu, sest lugeja selle vastu vähematki huvi ei tunne, oleks sulaselge riigi raha raiskamine.

Raamatukoguhoidjate päevadel välja öeldud ministri mõtted olid ootamatud ning paljud raamatukogudes töötavad inimesed oleks soovinud, et enne ministri ettepaneku avalikustamist oleks kokku kutsutud raamatukogude esindajad. Seda aga pole tehtud ja asjaosalistega läbirääkimisi ei peetud vajalikuks.

Olen lugejana raamatukogu juhatajatega ühel nõul - riik ei saa hakata inimeste eelistusi juhtima, aga samas saab ta anda nõu, milliste teoste ostmine võiks ära jääda.

Sihtasutuse Kultuurileht juhataja esimees Toomas Väljataga võttis hiljuti Vikerraadios sõna saates „Uudispluss“ ning ütles, et teda häirib raamatukogude puhul kõige enam asjaolu, et sellist väljaannet nagu Loomingu Raamatukogu, mis igal aastal annab välja 3000 lehekülge hästi tõlgitud ja toimetatud teksti, on Eesti raamatukogudesse tellitud umbes 106 komplekti ja ajakirja Muusika vaid 41 eksemplari. Paneb mõtlema.

Üks maakonna raamatukogu juhataja nentis, et järjest enam hakkab kummitama eakamatelt raamatukogutöötajatelt kuulu selle kohta, kuidas vene ajal „sokutati“ lugejale kaasa poliitilis-ideoloogilist kirjandust, et plaani täita. Kui nüüd hakata laenajatele kohustuslikus korras kaasa sokutama Hugo'd või Shakespeare'i, siis „peletame

Millisesse kategooriasse panna kodumaise kirjanduse menuromaan, Mihkel Raua „Musta pori näkku“? Kas elulooraamatud on väärt- või ajaviitekirjandus?

oma vähesedki lugejad eemale, kellest enamik ikkagi vanemaalised ja tulevad raamatukokku meelelahutust otsima“, leidis ta. Raamatukogu püsijäämine on olnud aga sellest, kui vajalikuks üks või teine maakogu suudab teha ennast oma lugejatele ja kogukonnale.

Selles vallas, kus kõnealune raamatukogu juhataja töötab, tema sõnul lihtsalt ei loeta Sirpi, Kultuuri ja Elu ega Horisonti.

Rääkides väärtkirjandusest, julgekski sõna võtta ka ajakirjanduse teemal. Milliseid ajakirju ja ajalehti siis meie maakogudesse tellitakse? Eks ikka neid, mida rahvas loeb. Ei ole vist raamatukogu, kus puuduks Öhtuleht ja Kroonika.

Ärgu nüüd lugejad pahanagu, aga neid küll raamatukokku tellima ei peaks. Selle asemel võiks olla Sirp või ülihuvitavad loodusajakirjad. Kõmukirjandus võib olla küll in, aga selle võiks inimene ise omale postkasti tellida, või kui tellida ei jõua, siis on neid väljaandeid võimalik iga kell internetist lugeda. Kel kodus endal interneti pole, võib minna raamatukokku, kus on avalik internetipunkt. Nn kollase ajakirjanduse asemel saaks raamatukogu aga mõne kultuuriväljaande juurde tellida.

Eks näis, kas veeklaasis mulinal keema lõõnud vesi ka maha jahtub ning millise lahenduseni väärtkirjanduse väljasegitamine viib.

KÜSITLUS

Mis on teie arvates rämpsikirjandus?

Tarmo, ettevõtja: Suurem osa elulooraamatutest on mõttetud.

Aive, õpilane: Vanad ajaloooraamatud on need, mida ma üldse ei loeks.

Jaan, sulane Soomes: Sellist asja nagu rämpsikirjandus ei olegi minu meelest olemas.

Tiit, puhastustöötaja: Ma ei pea õigeks liigitada ühtegi kirjandustest rämpsikirjanduseks. Mis ühe jaoks võib olla rämps, see on teise jaoks väärtuslik.

Kaili, ametnik: See on kirjanduse kohta kole sõna. Minu jaoks ei eksisteeri sellist mõistet. Iga raamatu jaoks on oma lugejaskond.

Eevi, pensionär: Rämpsikirjandus on see, mis ei põle.

Tõnis, ettevõtja: Rämpsikirjandust pole olemas. Kui raamat on oluline kasvõi ühele inimesele, siis pole see rämps.

Küsis Katrin Helend-Aaviku
Pildistas Siim Solman

Nädaline

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084 faks 489 2135,
e-post: nadaline@nadaline.ee,
kodulehekülg: www.nadaline.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson

Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)

Sekretär: Merle Võigas (489 2133)

Ajakirjanikud: Kristiina Tiik (489 2137), Margus Mikomägi (489 2245),
Maire Kõrver (489 2241), Katrin Helend-Aaviku (489 2246)

Fototoimetaja: Siim Solman (489 2138)

Kujundaja: Jaanika Koll (489 2138)

Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)

Raamatupidaja: Mare Domberg (489 2136)

Reklaamijuht: Janek Tõnisson (489 2131, 520 0846)

Reklaamispetsialist, IT konsultant: Raiko Oja
(489 2243, 5551 1084, 5666 6750)

Müügiasistent: Juulija Rüsse (489 2130)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastõid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastõid. Nädalist on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskonnast, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja Internetis Nädalise koduleheküljel.

Toimetust võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi.

Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla.
Tel 489 2130, faks 489 2135.

Trükk AS Kroonpress.

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda
Pressinõukogusse: pn@eal.ee või tel 646 3363

NÄDALASALM ANDRES EHINILT

Exegi monumentum

õhtul kui jään magama
tulevad raadiod mind kuulama
philipsid grundigid
bang-olofsonid ja panasonicud
ronivad lausa mu rinnale
nad kuulavad hardunult
mu hingamist

ja juba tulevad ka telerid
mind vaatama samsungid ja sonyd
nad tulevad ümbruskonna
paljust majadest
olen ainus omasugune siinkandis

igal ööl vaatavad telerid
mind keskmiselt neli tundi

nad hingavad sisse
mu väljahingatud õhku

Miinusena toob sõiduõpetaja välja tee äärde kaevatud sügavad kraavid.

Kiirusõnu jagus äärekividele, mis ei lase enam suvaliste kohtade pealt ära keerata või mööda sõita.

Uus raudteeülesõit Rapla jaama juures.

Sõiduõpetajaga teed analüüsimas ehk Viljandi maantee plussid ja miinused

Kristiina Tilk

Aprilli viimasel nädalal alanud remonditööde lõpptähtaeg Tallinna-Rapla-Türi maanteelõigul Aranküla raudteeülesõit - Rapla linna Türi-poolne piir on lähenemas ja võrreldes varasema seisukorraga on tee teinud läbi põhjaliku uuenduskuuri.

Et anda hinnang peagi valmivale teele ja uuele liikluskorraldusele, tuli appi kogenud autojuht, kes sõidab Raplat läbival Viljandi maanteel võib öelda et iga päev. Teelõiku aitas hinnata ja analüüsida ka üks sõiduõpetaja, kes soovis, et tema nime ei avalikustataks.

Esialgul räägiti sellest, et tee tuleb laiem, aga seda oluliselt laiemaks siiski ei tehtud. Autokooli õpetaja ütles, et tema meelest ei olegi laius nii oluline - saab sõita küll.

Vana Aranküla raudteelõigu ülesõidu kaotamise ja uue ülesõidu pärast tundis õpetaja heameelt. Vana ülesõit oli tema sõnul selline, kus väikese sõiduautoga veel nägi lähenevat rongi, aga suure masinaga oli nähtavus praktiliselt olematu.

Kiirusõnu jagus ka ärapöörderadadele ja äärekividele, mis ei lase enam suvaliste kohtade pealt ära keerata või mööda sõita. „Vesiroosi gümnaasiumi juures olid alati ummikud ja ei saanud liikuma, autod sõitsid, kus tahtsid. Nüüd on tee ääres äärekivid ja see muudab liiklemise palju turvalisemaks,“ ütles sõiduõpetaja.

Varem oli rekonstrueeritava teel vaid üks ringtee, nüüd on sellele trajektoorile lisandunud veel neli suurt ümmargust liiklusreguleerijat, neist kolm Tallinna suunal: üks haigla juures, teine pärast bussijaama ja kolmas Alu-Varbola tee ristmikul. Neljas ringtee jääb Türi suunal. Ringteede eesmärk on sõidusuuna sujuv muutmine ja liikluse rahustamine-kiiruse vähendamine.

Sõiduõpetaja peab ringteid Rapla linnas ainuõigeks lahenduseks, kuid paraku leidub neil miinuseidki. Nii ei täida sõiduõpetaja hinnangul

Alu ristas ja Türi suunas asuvad ringteed täielikult oma eesmärgi. Esimese miinuseks peab ta seda, et enne ringteed on sõidutee lai ja ruumi on piisavalt, kuid vahetult enne ringile sõitmist peab tegema üsna suure kaare ja tee läheb kitsamaks. Suure autoga on seal halb sõita. „Iseenesest ruumi ju oli, et seda laiemaks ehitada, aga muidu las ta olla,“ lisas õpetaja.

Türi suunas asuva ringtee miinuseks peab õpetaja seda, et kui sõita otse, siis ei pea ringi peale minemagi ning see on ohtlik, kuna kiirust pole vaja maha võtta. „Ringtee mõte on see, et kiirus võetakse väiksemaks, kuid ega linna sees see suur olla ei saagi,“ lisas ta.

Sarnaselt ringteedega leidsid nii kiitust kui ka laitud teede keskele rajatud ohutussaared. Sõiduõpetaja leidis, et osa neist on väga vajalikud, kuid teised jällegi tehtud kohtadesse, mis tekitavad küsimärke.

„On kohti, kus ohutussaared end igati õigustavad. Aga mõni on küll imeliku koha peal, kus ei ole tee ääres isegi kõnniteed - nende mõte jääb segaseks. Ohutussaar on, aga tee ääres on kraav - kuhu sealt edasi minema peaks? Läbi ju

ei saa. Ja kuidas sinna saada? Kas peaks autode vahel kõndima?“ esitas ta oma kahtlused seoses ohutussaartega.

Kõige enam hämmastab tulevaste autojuhtide koolitajat aga see, et Viljandi maanteelt promenaadi silla poole viiv Side tänav on tehtud ühesuunaliseks. „Ma saan aru, kui see oleks ajutiselt nii, aga et see nii jääbki, sellest ma aru ei saa. Siin tee ääres elavatel inimestel tuli enne sõita 40 m, et koju jõuda, edaspidi tuleb neil teha ligi poole kilomeetri pikkune ring. Lahendusena on välja pakutud sedagi, et tee võiks parem õuealaks teha,“ ütles sõiduõpetaja.

Järgmise miinusena toob ta välja tee äärde kaevatud sügavad kraavid. „Ei oska öelda, kas või kui sügav peab kraav olema, et neile piire ette tuleks teha.“ Samas lisas ta kohe juurde, et kui Raikküla tee äärde kaevati kraavid, kardeti samuti õnnetusi, kuid juhtunud ei ole midagi.

Tervikuna võib aga nii tee kui ka liikluskorraldusega rahule jääda, sest plussid kaaluvad kõik miinused üles. „Kui haljastus ja kõik kõnniteed valmis on, siis on see tee siin väga ilus ja häbi ei ole vaja tunda,“ leidis teed analüüsinud sõiduõpetaja.

On kohti, kus ohutussaared end igati õigustavad.

Fotod: SIIM SOLMAN

TEEME SEDA JÄLLE!

Sõidutame kaks inimest juunis unustamatule reisile **AHVENAMAALE.**

Loosimisel osalemiseks tuleb tellida Nädaline vähemalt 3 kuuks ning loota, et õnn naeratab just Teile.

Tellida saab:

Tel 489 2133 • E-post nadalin@nadalin.ee
www.nadalin.ee • Kõigist postkontoritest
 Nädalise toimetusest Viljandi mnt 6, Rapla
Nädalise tellimise hinnad eraisikule:
 3 kuud 15.35 € • 6 kuud 30.70 € • 12 kuud 61.40

* Kampania kestab kuni 15.04.2012

Nädaline

Aivar Pihelgas oma viimasel personaalnäitusel 2008. aastal Raplas Rütmani galeriis.

Foto: ARVO KULDEKPP

Aivar Pihelgas: pilt teeb head

Reet Saar

Tumedad hambulised kaljud, nende ees mäslav meri ja tormlevad pilved – niimoodi võib ehk kirjeldada Rapla mehe Aivar Pihelga pilti, mis sai äsja Balti loodusfotovõistluse maailma maastikufotode kategoorias 3. koha. Pildilt vastu vaatavat emotsiooni need sõnad edasi ei anna, seda peab ise nägema.

Nimetatud võistluse esikoha Balti loodusfotode kategoorias sai teine Rapla mees – Kaido Haagen, mis näitab, et kohalike fotomeeste tase on Baltikumi paremate hulgas.

Auhinnatud pildi tegi Aivar Pihelgas Lõuna-Aafrikas Tsitsikama rannikul üle-eelmise reisi ajal Mustale Mandrile. Aafrikal on tema jaoks üldse eriline tähendus. Lapsena luges ta Joy Adamsoni raamatut „Vabana sündinud” – paljud teavad seda südamlikku lugu lõvidest –, mille mõju oli nii tugev, et 12aastane pois kirjutas ka oma raamatut pealkirjaga „Läbi Aafrika”.

„Need olid ühe lapse unistused, kes oskas endale aru anda sellest, et elame ühiskonnas, kust välja ei pääse, kus paljud teadmised ja elamused tulevadki raamatukaante vahelt ja mõnest filmist. See raamat oli ühe palju seiklusjutte lugenud poisi unistus, kes otsustas reisida Aafrikasse vähemalt oma fantaasiamaailmas,“ meenutas Pihelgas teismelisea kirjatööd.

Tänaseks on ta Aafrikas käinud kuuel korral, lisaks veel reisi teistesse kaugeksse riikidesse.

Joy Adamson andis oma raamatus poisile Aafrika-huvi, kuid küps täiskasvanu vaatab asju palju laiemalt: „Nüüd

huvitavad mind mitte ainult loomad, vaid ka inimesed, eri kultuurid, nende tavad, arusaam elust. Pildistades sa vaid ei vaata, vaid ka kuulad,“ rääkis fotograaf. Pikemate sõitude ajal mööda savanne on tõeline rõõm, kui on autojuht, kes teab rääkida masai legendide ja on ise sünnipärane masai.

Pihelgas on oma sõnul muutunud moodsaks ja kasutab nüüd kuuldu salvestamiseks diktofoni, kuigi keelebarjäär on vahel suhtlemisel takistuseks. Igal reisel peab ta ka päevikut, kirjutab üles tunded, kohanimed, tähtsamad pidepunktid. Ta lisab päevikusse ka lennuki- ja muuseumipiletid, lehtede vahelt võib leida kuivatatud õisi – kõik need aitavad reisimeeleolusid taaselustada.

Kiiresti muutuv lapsepõlvemärg

Viimane Aafrika-reis, see-kord Etioopiasse, oli alles eelmisel aastal. Siis sattus ta kokku noormehega, kes oli kodukülalt läinud suuremasse linna ja oskas rändurile paljud asjad lahti seletada. „Selliste reiside ajal mõistan, et Aafrika on praegu väga kiiresti muutumas. Just inimeste maailmavaade, kultuur.“ Näiteks Etioopias Omo jõe orus on käimas suured tee-ehitused. Lähedal elavad inimesed jätavad oma senise elu ja hakkavad teenindama turiste. See toob kaasa olukorra, mida seal varem pole olnud: alkohol, raha varasema naturaalmajanduse asemel.

„Meil on ju tore vaadata loodusrahvaid ja neid pildistada. Võib öelda, et maailmal on kurb, kui nad panevad T-särgi selga, aga kuidas on maailmal õigus seda keelata. Need on tõsised probleemid,“ rääkis Pihelgas, kelle teejuhut õppis turismimajandust ja vaatas asjadele teistmoodi.

See noormees andis endale aru, et uued arengud on tema tulevane leib, kuigi turismimajanduski pole huvitatud, et hõimud hakkavad liikuma T-särkides, nārīma nātsu ja kuulama pleierit – see ju turisti ei huvita, tema tahab näha n-õ päris Aafrikat. See küsimus lahendatakse lihtsalt: päeval tehakse kõike eelpool loetletut, õhtul kogunetakse aga külaväljakule onni juurde, pannakse papist mask ette, öeldakse, et nüüd on see päris-Aafrika, ja võetakse selle eest raha. Selline on elu.

Oskus NÄHA

Viimased seitse aastat oli Aivar Pihelgas Rapla ühisgümnaasiumi direktor, sügisest töötab ta osauhingus Fotoakadeemia, mis tegeleb Nikonikaamerate müügiga. Pihelga ülesanne on arendustöö, müük ja turundus, ta konsulteerib ettevõteteid ja riigiasutusi, kus kasutatakse fotograafiat, peab üliõpilastele loenguid fotograafiast. Oluline osa tööst ongi klientide koolitamine. Õpetajakutsega mehele on õpetamine südamelähedane ja meelsasti jagab ta oma teadmisi Nikon School'is ja EestiFoto fotokoolis.

„Anname ka lisaväärtust: õpetame fotost aru saama, kuidas stuudios toimetada, kuidas pildistada väikelast jne,“ selgitas Pihelgas.

Ta on koolitustel küllaltki tihti kuulnud seisukohta, et kaamera teeb pilti. Pihelga sõnul on see sama vale kui öelda, et auto sõidab – alati on sellega seotud inimene. „Küllalt sageli tullakse meie juurde õppima ennekõike tehnilist poolt, aga vaja on oskust näha ja edasi anda oma tundeid. Heal pildil on midagi öelda. Mulle meeldivad need inimesed, kes tahavad fotograafiat mõista, armastan aga neid, kes oskavad NÄHA,

kas siis läbi kaamera või ilma selleta,“ toob ta välja enda jaoks kõige olulisema.

Koolitustel on ta inimestelt küsinud, missugune on hea foto. Vastatakse, et see on terav, seal on õige valgus ja värvid. „Aga nendele tunnustele vastab ju passipilt! Heal pildil pole vahel mõni eelpool nimetatud asjaolu perfektselt paigas, aga kindlasti see pilt kannab emotsiooni, äratav huvi, räägib vahva loo ja siis tehniline kvaliteet ei olegi kõige olulisem.“

Esimese kaamera, Ljubiteli, sai Aivar endale kaheksaselt, tänaseks on ta proovinud mitmeid teisi kaubamärke, aga juba 18 aastat kasutab Nikonit tehnikat. Sellega on ta pildistanud nii Amazonase jõe kõikjale tungivas niiskuses kui ka enam kui 40kraadises pakases Arktikas, kuhu grupp fotomehi saadeti testimiseks erinevate kaamerate toimimist nii madalatel temperatuuridel.

Tuua rõõmu haiglapäevadesse

Pihelgas on MTÜ Institute of Photography liige, mis korraldab temaatilisi konverentse ja seminare. Tänavu veebruaris peetud konverentsil „Klõps” olid kohal oma ala väga nimekad tegijad lähemalt ja kaugelt. Piletitulust käivitati fototeraapia projekt vähihaigete laste toetuseks ja osteti Tallinna Lastehaigla onko-hematoloogiaosakonnale seitse fotoaparaati. Eestvedajad püüavad muuta raske haigusega võitlevate laste haiglapäevi pisutki rõõmsamaks: pildistamine viib mõtete mujale, sa ei ole enam oma haigusega kahekesi, sul tekib palju huvitavaid mõtteid ja näed positiivseid asju.

Kord kuus käib Pihelgas lastehaiglas „fototunnis“, alati on siis kaasas haigla patroon Evelin Ives ja huvitavad esi-

nejad. Just sel nädalal olid seal lasteraamatute illustraator Reet Elisabet Karm ja muusik Triinu Taul. Lastega on kohtunud mustkunstnik Karl Eelmaa, nukuteatrist Ave Kaing-Kaabel ja Taavi Tõnisson, meikarid Ingrid Teder ja Larissa Pavlova, suurepärase loomade hingeelu tundja Aleksei Turovski.

Haigla osakonnajuhataja Kadri Saks ütles selle projekti kohta, et „pilt teeb head“, lapsed on õnnelikumad. See, missuguse soojusega Pihelgas neist kohtumistest rääkis, näitas, kui oluline on toimuv ka tema jaoks, sest need käigud on pakkunud ilusaid tunde mõlemale poolele. „Mul on hea meel, et kutsutud inimesed on minuga kaasa tulnud ja kõik on teinud seda tasuta. Head teha on nii ilus, seda on meile kõigile väga vaja. Me ei tee ju päevast päeva halba, aga rohkem oleks vaja teha seda, mis puudutab hinge.“ Projekti käigus valminud fotodest pannakse detsembrikuus välja näitus Sokos hotell Viru konverentsikeskuses.

Olla loojana vaba

Paljud pidid arvama, et Pihelgas ongi professionaalne fotograaf. Kui sel sügisel tekkis küsimus, millega leiba teenida, siis pildistamine on üks asi, mida see muheda jutu ja mõnusa olekuga mees oskab ja armastab.

„Kaalusin seda võimalust tõsiselt. Aga kui sa hakkad teenima raha alaga, mida väga armastad, siis sa hakkad ennekõike lähtuma sellest, kas see meeldib sinu kliendile, kuid siis sa pole loominguliselt enam vaba. Selleks ma armastan fotograafiat liiga palju, et teha ainult tellimustööd,“ selgitas ta. Praegune töö annab võimaluse olla nii koolmeister, korraldaja kui ka loov pildistaja.

Kuigi Pihelgasel on mitmeid fotovõistluste auhindu, fotokunstnikuks ta ennast ei pea: „Kunstnik oskab läbi kaamerasilma vaadata luua teistsugust, kunstilist reaalsust. Mina pean end pigem kroonikuks või dokumentalistiks. Ka seda tuleb teha loominguliselt ja hästi ja ega see piir polegi jäigalt paigas.“

Tänase loo peategelasele meeldib pildistada loodust ja teha reportaaže, mille alla sobituvad ka reisipildid ja siin on ta tipus. Eelmisel nädalavahetusel tehti Riias kokkuvõtteid Balti fotovõistluse tööd, kuhu Pihelgas saatis kümnekond fotot. Žürii valis iga kategooria pildidest 25 paremat välja ja analüüsis neid laval, publik saalis kuulas. Selgus, et suurem osa tema tööd võeti vaatluse alla. Kahjuks ta ise analüüsi kuulata ei saanud, aga rõõmu teeb väljavalituks osutamine igal juhul.

Üheks oma kõige õnnestunumaks pildiks peab Pihelgas Peruus pildistatud mäge Machu Picchut, kus õnnestus valguse ja ilmaga tabada hetk, et mägi on nagu elus.

Tema pilte on ilmunud rohkem Skandinaavia maade reisijakirjades, aga ka Eesti omades. Detsembris tuleb raamat „Meil on elu keset metsa“, kus on ka Pihelga loomingut. Ta oli tänavu ilmunud tõlkeraamatu „Fotograafi pilk” tehniline toimetaja. Tema viimane personaalnäitus oli 2008. aastal Raplas Rütmani galeriis.

Praegu on talle kõige olulisem uues töökohas korraldada sisse elada, küllap hakkab siis jälle rännukirg pead tõstma ja tulevad ka uued näitused. „Näituse tegemine peaks fotograafi jaoks olema tähtsündmus, sinna kergetähtselt pilte välja ei panda,“ kõlas lõpetuseks.

Koduloolane

12. november 2011 NR 9 (182)

20 aastat Eesti Kaitseliidu ametlikust tunnustamisest

Tõnis Tõnisson

Septembri alguses jäi märkamata üks Eesti lähiminekulisi ja mitmes mõttes kõnekaid daatumeid - Eesti Kaitseliidu ametliku tunnustamise 20. aastapäev.

Viimase kahekümne aasta kestel on palju räägitud Kaitseliidu taasasutamise ja peaaegu üldse mitte sellest, milliseid raskusi organisatsioon pidi esimestel aastatel ületama, et üldse ametliku tunnustuse jouda. See on teema, mis vajaks põhjalikumalt uurimist. Seda mitte ainult Kaitseliidu seisukohalt vaadatult, sest teemasse süvenemine aitaks paremini mõista muidki tänast ühiskonda kujundanud, kohati ka jätkuvalt mõjutavaid protsesse. Siinkohal saame sündinud vaid mõne märksõnaga markeerida, rohkemat napp lehepind ei võimalda.

Sissejuhatuses ja tausta loomiseks kiire pilk 1940. aastasse. Kaitseliidu likvideerimine algas praktiliselt samast päevast, kui Nõukogude Liit alustas ametlikult Eesti okupeerimist. 17. juunil, kui Punaarmee täiendav väeüksused sisenesid Eestisse, laekus kõigisse malevatesse Kaitseliidu ülema radiogramm, millega anti korraldus korjata viimseid kokku kaitseliitlaste valduses olnud relvad ning anda need koos malevate ladudes seisnud relvadega hoiule sõjaväe ladudesse.

Kümme päeva hiljem, 27. juunil, andis vabariigi president välja Kaitseliidu likvideerimise seaduse. Jäeb lisada, et esimeses järjekorras kuulus hävitamisele just Kaitseliidu juhtimisega seotud ohvitserkond.

Nende lühikese ajavahemiku sisse jäanud aktsioonidega suutsid okupatsioonivõimud halvata praktiliselt täielikult kogu rahva enesekaitsestruktuuri. Mingisugust vastupanu julmi repressioone kaasa toonud okupatsioonile suudeti korraldama hakata alles 1941. aasta suve hakul, kui Saksamaa oli alustanud sõda Nõukogude Liidu vastu.

Paraku jäi seegi vastuhakk suure osas ikkagi juhuslikuks, sest lisaks sellele, et puudus vastupanutegevuse korraldamiseks vajalik elementaarne relvastus, tuli otsustada ka kogu võitlust kandva organisatsiooni loomist.

Aga ka seda ei saanud lõpuni valmis ehitada, sest uus okupant, nüüd juba fašistlik Saksamaa, ei pidanud samuti võimalikuks lasta välja ku-

Rapla kaitseliitlased valmistuvad Eesti Vabariigi 74. aastapäeva paraadiks. Rivas on mitmed Kaitseliidu taasasutajad, teiste hulgas ka Eesti Kaitseliidu ülem Manivald Kasepõld (vasakult esimene).

Arhiivifoto

Kaitseliidu Rapla maleva esimene relvur Toivo Amor turvab 1990. aasta aprillis Raplas korraldatud sõjakomissariaadi sulgemist nõudnud piketti.

Arhiivifoto

juned eestlaste enesekaitse-süsteemi. See andis valusalt tunda neljakümnendate aastate teise poole jäänud vastupanuliikumises, mille käigus ei suudetud öieti midagi erilist korda saata, sest puudus ühtne organisatsioon, mille kaudu oluiks võimalik vastupanu suunata.

Tõsi, täna ei oska me öelda, mis võinuks olla selle võitluse tulemus ja hind, kuid võime siiski kinnitada, et kui Kaitseliit koos kaitsväega saanuks asuda oma kohustust täitma kohe 1940. aasta 17. juunist või veel varem, võinuks mõndagi hoopis teist moodi minna.

Suurt osa rahvast ühen-

danud Kaitseliit oli sõjalises mõttes väga arvestatav jõud. Kindlasti oli see ka põhjuseks, miks kuulutas nõukogude propaganda järgnenud okupatsiooniaastatel Kaitseliidu vastuaaktsioonidega hiljaks. Eelkõige peetakse siinkohal silmas alternatiivse isamaale ustavaid ja toimekaid mehi siduva, kuid keskvoimu poolt loodud ja juhitud organisatsiooni asutamist. Selleni jõuti Eesti Kodukaitse asutamise ja kiire registreerimisega alles maikuu.

Teiseks ei osatud ilmselt arvestada kohalike, siis veel suhteliselt autonoomsetena toimivate omavalitsuste toetusega taastatud Kaitseliidule.

tikutele kui ka üsna suurele osale totalitaarsüsteemis kujunenud ühiskonna liikmetele. Just totalitaarne mõtteviis ja äärmiselt pealiskaudne, kohati ka praktiliselt olematu ettekujutus Eesti tegelikust ajaloost võis olla üheks teguriks, mis välistas rahva omalgatuslikult tekkinud rangelt vabatahtliku ja sellepärast ka teatud autonoomiale pretendeeriva sõjaväelise struktuuri tekkimise võimalikkuse.

On kaks võimalust: kas oli Kaitseliidu taastamise ettevalmistamine tõesti nii hästi konspireeritud või alahindasid võimud organisatooreid. Kui kujutada kas või umbkaudu ette KGB agentuurivõrgustiku kombitsate ulatust ja võimekust tolles ajas, siis tuleb esimeses võimaluses kahelda.

Usutavam on, et võimudel oli ettevalmistustest ettekujutus küll olemas, kuid ei suudetud ette kujutada, et omaalgatuslik organisatsioon saab praktiliselt täielikus infosulus mobiliseeruda vaid mõne kuuga. Veelgi enam, koguni ainult mõne päevaga, nagu allpool võime veenduda. Ilmselt just tänu sellele jäädid vastuaaktsioonidega hiljaks. Eelkõige peetakse siinkohal silmas alternatiivse isamaale ustavaid ja toimekaid mehi siduva, kuid keskvoimu poolt loodud ja juhitud organisatsiooni asutamist. Selleni jõuti Eesti Kodukaitse asutamise ja kiire registreerimisega alles maikuu.

Teiseks ei osatud ilmselt arvestada kohalike, siis veel suhteliselt autonoomsetena toimivate omavalitsuste toetusega taastatud Kaitseliidule.

Need asjaolud muutsid organisatsiooni laialisaatmise tolles ajas praktiliselt võimatuks. Seega jäi ainult lootus suretada omaalgatuslikult tekkinud, ametlikult tunnustamata ning finantseerimata Kaitseliit konkureeriva ja riigieelarvest rahastatava Kodukaitse surve abil.

See lootus ei olnudki ehk päriselt liivale rajatud, sest võimu kasutada oli ka tolleaegne üleriigiline ajakirjanduskorpus. Toonane meedia avaldas Kaitseliidust vaid pooltõdesid, kasutades ära iga organisatsiooni vastu suunatud provokatsiooni, et kujutada kaitseliitlast kui juhutamatu ja kuritahtliku taustaga matsibande liikmeid. Kogu muu Kaitseliidu tegevus vaikiiti praktiliselt maha.

Kõige ilmekam näide sellest on 1990. aasta 15. mai sündmuste käsitlemine toonases ajakirjanduses. Kaitseliidu kohalolu ja tegevus Toompeal leidis kajastamist ainult tolleaegsetes maakonnalehtedes (Ühistöö, Lääne Elu, Viru Sõna, Saarte Hää), vabariiklikud väljaanded läksid sellest vaikes mööda, keskendades kogu tähelepanu ainult järgmisel päeval sündinud Eesti Kodukaitsele.

Lõpuks läks kõik ikkagi teisiti. Kaitseliidu vastu suunatud avalik usaldamatus ja totaalne halvustamine mitte ei pidurdanud organisatsiooni arengut, vaid muutis ta sisemiselt hoopis tugevamaks. Sellepärast väärivad erilist tunnustust just need mehed, kes toonaseid takistusi trotsides Eesti aasama ja õiglasema tuleviku nimel vabatahtlikena Kaitseliiduga ühinesid.

Ametlikult tunnustamata Eesti Kaitseliidu tegevus aastatel 1990-1991

1990. aasta

17. veebruar - Eesti Kaitseliidu taasasutamine Järvakandis. Kalle Eller asub Kaitseliitu juhtima.

24. veebruar - 1. märts - Vaevalt nädalapäevad varem asutatud Eesti Kaitseliit on valmis turvama Eesti Kongressi valimisi. Erilist tähelepanu pööratakse Ida-Virumaale. Põhiraskus langeb Rapla maakonna kaitseliitlastele.

11.-12. märts - Kaitseliit julgustab Tallinnas Eesti Kongressi I istungjärku.

20. märts - Taasasutatakse KLi Võrumaa Malev.

22. märts - Asutatakse KLi Põlva Malev.

2. aprill - Taasasutatakse KLi Viru Malev.

12. aprill - Asutatakse KLi Rapla Malev.

14. aprill - Taasasutatakse KLi Järva Malev.

20. aprill - Taasasutatakse KLi Saaremaa Malev.

9. mai - Suuremalt jaolt KLi Rapla Maleva baasil taasasutatakse KLi Harju Malev.

15. mai - Interrinde meelevaldajad ründavad Toompea lossi Tallinnas. Koos rahvaga asuvad Eesti Vabariigi Ülemnõukogu ja valitsuse kaitsesele ka Kaitseliidu üksused. Üleriigiline ajakirjandus vaikib selle tõsisaja maha.

16. mai - Peaminister Edgar Savisaare initsiatiivil kasutab valitsus intsidenti Toompeal ära selleks, et alustada Eesti Kodukaitse organisatsiooni loomist.

5. august - Taasasutatakse KLi Pärnumaa Malev.

23. august - Asutatakse KLi Jõgeva Malev.

KLi Tamme malevkond võtab Tartus maha Lenini aasamba.

1. september - Algab KLi õppus "Riigipiir '90", mille eesmärk on paigaldada piiritulbad Tartu rahulepinguga fikseeritud Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni piirile. Õppus leiab ajakirjanduses negatiivse kajastuse.

10. november - KLi suurtõu valitakse esimehe sõjajärgne keskjuhatus. Eesti Kaitseliidu ülemaks määratakse Manivald Kasepõld.

30. november - Tartus asutatakse Noorte Kotkaste rühm.

Järg lk 8

Ametlikult tunnustamata Eesti Kaitseliidu tegevus aastatel 1990-1991

Algus lk 7

1991. aasta

26. veebruar - Taasasutatakse KLi Valgamaa Malev.

14. mai - Puhjas asutatakse Kodutütard rühm.

31. mai - Taasasutatakse KLi Tallinna Malev.

19. august - Seoses riigipöörde katsega NSV Liidus asuvad Kaitseliidu üksused koos Kodukaitse ja rahvaga Tallinnas tele- ja raadiomaja ning Toompea kaitsele. Järgnevatel päevadel turvab Kaitseliit kommunistliku partei kontorite ülevõtmist ja osaleb KGB osakondade blokeerimisel. Ajakirjandus on jätkuvalt Kaitseliidu suhtes vaenulik.

20. august - EV Ülemnõukogu kuulutab välja Eesti iseseisvuse.

23. august - Ülemnõukogu riigikaitsekomisjon valmistub Kaitseliidu tunnustamiseks.

28. august - Eesti Vabariigi valitsus arutab Eesti kaitseväge asutamise küsimust. Võetakse vastu määrus moodustada Eesti omariikluse kaitsevaduste rahuldamiseks Eesti Ühiskondliku Julgeoleku Regulaar-Reserv. Riiklik Tõli- ja Piirikaitseamet otsustatakse reorganiseerida Eesti Riigi- ja Piirikaitseametiks. Riigi- ja Piirikaitseametile tehti ülesandeks ühe nädala jooksul registreerida need terved 18-30aastased meessoost isikud, kes avaldavad soovi teenida Eesti Ühiskondliku

Julgeoleku Regulaar-Reservis. Kaitseliidust minnakse selles määruses järjekordselt vaikes mööda.

3. september - EV Ülemnõukogu võtab vastu otsuse Eesti kaitsejõudude loomise kohta.

4. september - ÜN Presiidium tunnistab õigustühiseks 1940. aasta seadluse Kaitseliidu likvideerimise kohta. Eesti Kaitseliit on leidnud ametlikku tunnustamist.

Mõned markeeringud eeltöödule lisaks

17. veebruar 1990

Põranda all asuti Kaitseliitu taastama juba 1988. aastal. Teadaolevalt esimene põranda all loodud Kaitseliidu allüksus asutati Tabiveres augustis 1988. Sama aasta novembris tuli Tartus kokku rakendusspordiühing Tarapita, mis sai paljudes kohtades üle kogu Eesti (muuhulgas ka Raplamaal - Juurus, Alus, Raplas) taastatud Kaitseliidu eelkäijaks.

1990. aasta 17. veebruaril kutsuti Järvakandi ametiühinguklubisse Eesti Vabariigi eksiilvalitsuse teadmisel ja Rapla maavolikogu toetusel kokku üle-eestiline põrandaaluste ühenduste esindajate ja lihtsalt usaldusväärsete kodanike koosolek, mis otsustas taastada ülemaalse Eesti Kaitseliidu. Eksiilvalitsuse sõjaministri Jüri Toomepuu ettepanekul valiti taastatava

See foto iseloomustab hästi 90ndate aastate alguse meeleolusid Tallinnas. Interrindel on käsil järjekordne "lippude vahetamise aktsioon".

Foto: JAAN NIKKER

Kaitseliidu ülemaks Kalle Eller. Teade Järvakandi koosolekust jõudis ajakirjandusse ja järgnevatel kuudel asutati peaaegu kogu Eestis Kaitseliidu lipkondi ning malevkondi. Üks kõige jõudsamalt arenevaid Kaitseliidu allüksusi oli Rapla maakonnas.

24. veebruar 1990

Esimese väga vastutusrikka ülesande täitmisele tuli vahetult alles taastatud Kaitseliidu asuda juba nädalapäevad hiljem, võttes enda peale Eesti Kongressi valimiste turvamiise. Eelkõige kardeti valimiste vastasteid provokatsioone Ida-Eestis. Võimalike ohtude elimineerimine polnuks võimalik, kui oleks puudunud varasem põrandaalune võrgustik, millele toetudes nüüd ülesannet täitma asuti. Põhi-

raskus langes Rapla maakonna kaitseliitlastele.

15. mai 1990

Pärastlõunal kogunes Toompea lossi platsile umbkaudu paari tuhande pealine venekeelse elanikkonna miiting, mida juhtisid tuntud interrindelased Lössenko, Panfilov, Jarovoi jt. Esitati oma nõudmisi ja heisati lossi katusel punalipp. Ühel hetkel avas keegi lossivärava ja sealt pääses lossiouele väike grupp miitingulisi, kes ei võtnud seal küll midagi erilist ette, kuid tekitasid oma kohaloluga siiski lossis viibijate hulgas paanikat.

Peaminister Savisaar pöördus umbes kell 18.30 raadio teel rahva poole palvega appi tulla. Lossiplats täitus kiiresti eestlastega. Kell 19 andis KLi

Harju Maleva ülem Manivald Kasepõld Eesti Kaitseliidu operatiivkeskusest saabunud signaali peale malevale (baseerus tol ajal põhiliselt Rapla maakonnas) üldhäire ja edastas käsu asuda kohe valitsushoone kaitsele. Umbes kell 20 oli esimene 200meheline operatiivgrupp juba Toompeal. Kaitseliidu üksused blokeerisid kõik üles Toompeale viivad tänavad. Samal ajal võeti koos Rahvarinde turvateenistusega enda peale lossivärvate ja lossiesise platsi valve. Toompealt lahkuti öösel kella kahe paiku, kui võis kindel olla, et suurem oht on möödas. See aga ei tähendanud veel häire lõppu.

Mõni aeg hiljem on Kasepõld ajalehele Ühistöö antud intervjuus täpsustanud: Sellegipoolest on maakonna

Kaitseliit praegugi pidevalt häireolukorras. Oleme iga hetk valmis sõitma igasse punkti Eestis, kus on vajalik organiseeritud üksuste kohalolek.

Oleme võtnud oma valve alla ristteed ja strateegiliselt tähtsad objektid: energiasõlmed, kütusehoiud, autobaasid, raudteejaamad, toiduainete laod, sidesõlmed, söödahoiud jms, mille vastu võidakse toime panna sabotaažiakte.

Sellele kõigele vaatamata ei kirjutatud järgmistel päevadel ilmunud üle-eestilistes ajalehtedes ühtegi sõna Kaitseliidu rollist Toompea sündmuste rahustamisel.

Selle asemel asuti aktiivselt toetama Savisaare üleskutsel organiseerima hakatud Eesti Kodukaitse organisatsiooni, millest pidi mitteametlikult

• Rapla maleva kaitseliitlased Tallinna kaitsele • Rapla maleva kaitseliitlased Tallinna kaitsele • Rapla maleva kaitseliitlased Tallinna kaitsele

2011. aasta suvel algatas Kaitseliidu Tallinna malev augusti-sündmuste 20. aastapäeva eel 19.-21. augustil Tallinna kaitsele osalenud kaitseliitlaste nimekirjade koostamise kampaania. Sellega olid hõivatud kõik malevad. Kaitseliidu Rapla malevas tegeles nimekirjade kogumise ja täpsustamisega personalispetsialist Marju Pari.

See oli teine katse jäädvustada toona Eesti kaitsele asunud meeste nimed. Esimene katse tehti 2001. aastal ajalehe Nädaline initsiatiivil.

Jääb siiski lisada, et täit pilti Tallinna kaitsjatest ei anna see- gi nimekiri, sest lisaks kaitseliitlastele oli pealinna kogunenud veel palju vabatahtlikke ja loomulikult olid seal ka Kodukaitse organisatsiooni liikmed.

Asusid Eesti Raadiomaja ja Tallinna teletorni juures

1	Arne	Buusmann	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
2	Jüri	Jaansalu	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
3	Uno	Kiisma	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
4	Jaanus	Lehtsalu	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
5	Haivo	Lippus	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
6	Jüri	Lätti	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
7	Rein	Pirs	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
8	Felix	Riisalu	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
9	Taimo	Mäeväli	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
10	Helmut	Väljoja	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
11	Hans	Veimann	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
12	Veiko	Viirsalu	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
13	Raimond	Lunev	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
14	Aare	Lihntmaa	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
15	Heiki	Aiaots	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
16	Juhan	Karu	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
17	Margus	Lehtmets	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
18	Ilmar	Sillaste	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
19	Jüri	Tamre	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
20	Ants	Katkosilt	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
21	Aivar	Hintssalu	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm

22	Kalev	Toome	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
23	Aivo	Järvela	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
24	Jaak	Loit	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
25	Raivo	Buht	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
26	Heinrich	Raiendik	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm
27	Avo	Säkk	Märjamaa kompanii, Märjamaa rühm

28	Ago	Raadik	Märjamaa kompanii, Haimre rühm
29	Valdo	Unga	Märjamaa kompanii, Haimre rühm
30	Ants	Rääk	Märjamaa kompanii, Haimre rühm
31	Tiit	Arula	Märjamaa kompanii, Haimre rühm
32	Kalev	Veesalu	Märjamaa kompanii, Haimre rühm
33	Andrus	Ainsaar	Märjamaa kompanii, Haimre rühm

Nimekirja esitas lpn Prohor Loomik

34	Aavo	Väli	Märjamaa kompanii, Loodna rühm
35	Aivar	Kurvits	Märjamaa kompanii, Loodna rühm
36	Sulev	Seimann	Märjamaa kompanii, Loodna rühm
37	Luigi	Lepa	Märjamaa kompanii, Loodna rühm
38	Mati	Kangur	Märjamaa kompanii, Loodna rühm
39	Aivo	Kurbel	Märjamaa kompanii, Loodna rühm
40	Madis	Puka	Märjamaa kompanii, Loodna rühm
41	Arno	Kurvits	Märjamaa kompanii, Loodna rühm
42	Kalle	Kiisa	Märjamaa kompanii, Loodna rühm
43	Vello	Hollo	Märjamaa kompanii, Loodna rühm

Nimekirja esitas lpn Aavo Väli

44	Enn	Roosi	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
45	Ain	Vilimne	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
46	Indrek	Võtti	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
47	Aarne	Rips	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
48	Heino	Hints	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
49	Heino	Aosaar	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
50	Hans	Redlich	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
51	Vello	Liiva	Märjamaa kompanii, Vigala rühm

52	Jaan	Kuusik	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
53	Aleksander	Tsava	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
54	Reemet	Kasekamp	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
55	Vello	Kübar	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
56	Eeri	Valler	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
57	Harry	Türk	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
58	Tiit	Kuimets	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
59	Andrus	Kaljundi	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
60	Olev	Novikov	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
61	Tiit	Roosi	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
62	Arvo	Roosi	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
63	Rein	Sillart	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
64	Jaanus	Peitre	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
65	Avo	Käär	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
66	Tõnu	Jaagant	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
67	Rego	Marne	Märjamaa kompanii, Vigala rühm
68	Harry	Abroi	Märjamaa kompanii, Vigala rühm

Nimekirja esitas lpn Enn Roosi

Eesti Raadiomaja ja Tallinna teletorni juures

69	Avo	Kadarik	Juuru kompanii Juuru rühm
70	Andrus	Illopmägi	Juuru kompanii Juuru rühm
71	Ants	Hämarsalu	Juuru kompanii Juuru rühm
72	Tõnu	Reemi	Juuru kompanii Juuru rühm
73	Peeter	Leinmets	Juuru kompanii Juuru rühm
74	Raimo	Riismann	Juuru kompanii Juuru rühm
75	Mati	Pika	Juuru kompanii Juuru rühm
76	Vambola	Altmäe	Juuru kompanii Juuru rühm
77	Villu	Susi	Juuru kompanii Juuru rühm
78	Urmas	Tammemäe	Juuru kompanii Juuru rühm
79	Jaak	Ustav	Juuru kompanii Juuru rühm
80	Ojar	Rohtla	Juuru kompanii Juuru rühm
81	Vambola	Männa	Juuru kompanii Juuru rühm
82	Hannes	Kirbus	Juuru kompanii Juuru rühm
83	Sven	Arakas	Juuru kompanii Juuru rühm
84	Ants	Raismaa	Juuru kompanii Juuru rühm

Venemeelsed kogunevad järjekordsele miitingule. Üks loosung kuulub: "Me ei lase Nõukogude Liitu lammutada!". Selles lühikeses lauses oli sõnum ja ka selge ähvardus neile, kes olid teist meelt.

Foto: JAAN NIKKER

saama alternatiiv Eesti Kaitsele. Erandlikult käituti vaid Rapla maakonnas. Siinne Kaitseleiti oli ennast 15. mai sündmuste ajal näidanud sedavõrd tugeva ja organiseeritud ühendusena, et Rapla maavalikogu ja maavalitsus otsustasid Kodukaitse loomata jätta.

1.-2. september 1990

Mõne kuuga 4000-liikmeliseks paisunud Kaitseleiti viis läbi staabiõppuse "Riigipiir '90", milles tegid aktiivselt kaasa Märjamaa ja Rapla kaitseleitlased. Õppuse käigus paigaldati piiripostid ja tõkkepuud ning korraldati valveteenistus Eesti Vabariigi kunagisel piiril Komarovka küla lähistel (ligi 8 kilomeetrit Narvast ida pool).

Samasugune aktsioon püüti samal ajal läbi viia ka Pihkva

oblasti territooriumil, kuid seda takistasid oma agentuuri kaudu eelnevat informatsiooni saanud KGB ja miilitsajõud.

Operatsioon kutsus ühiskonnas esile kahesuguse suhtumise. Narva, Sillamäe, Kohtla-Järve, Ivangorodi, Slantsõ ja Kingissepa internatsionalistid kasutasid seda sündmust eestlastevastase propagandasõja hoogustamiseks ja paraku ei jäänud erapooletuks ka Eesti vabariikliku ulatusega ajakirjandus, kes sai sellest ainest kaitseleitlaste hurjutamiseks.

22. oktoober 1990

EV Ülemnõukogu võttis vastu Eesti vabariigi majanduspiiri seaduse, millesse kirjutati: Eesti Vabariigi majanduspiir on kontrollpunktide süsteem Eesti siseturu kaitseks. Piirile saadeti miilitsad ja

kodukaitsjad. Ametlikult Eesti Kaitseleitu selle aktsiooniga ei seotud, sest organisatsioonina oli Kaitseleiti endiselt registreerimata ja seega ka seadusväline. Küll aga ühinesid esimesed kaitseleitlased piirikaitsetega ühiskondliku miilitsa staatuses aasta lõpus ja järgmise aasta alguses. Et Raplamaal puudus korralik Kodukaitse organisatsioon, siis oli Rapla ainuke maakond Eestis, kellel oli mõnda aega raskusi piirikaitse mehitamise ülesande täitmisega.

15. jaanuar 1991

Jätukuks 13. ja 14. jaanuari veresaunale Leedus ja Lätis kavandatud Eesti internatsid 15. jaanuaril Tallinnas Toompeal meelevaldust, mille käigus taheti võim sõjaväe toetusel üle võtta. Oodatud sõjaväeline

toetus jäi aga saamata ja plaan nurjus.

Üheks põhjuseks võis olla aga ka see, et kohe pärast veriseid sündmusi Vilniuses hakati Tallinnas ehitama riiklikult tähtsate objektide ümber kaitserajatisi ja erivalmisolekus olid ka kõik kehtinud võimu rohkem või vähem toetanud jõustruktuurid, teiste hulgas ka Eesti Kaitseleiti, keda polnud ikka veel ametlikult tunnustatud.

19. august 1991

19. augusti hommikul levib üle Nõukogude Liidu teade riigipöördest Moskvas - loodud riiklik erakorralise olukorra komitee, mis teatab, et president Gorbatšov on "tervislikel põhjustel" ametikohustused üle andnud. Venemaa televisioon on

blokeeritud ja selle saadete edastamine peatatud. Vaatlejad täheldavad Moskvas armeesõidukite liikumist.

Riikliku uudisteagentuuri TASS hoone juurde paigutatakse 10 soomukit. Lõunaks on Venemaa president Boris Jeltsin jõudnud putši hukka mõista. Moskvalased hakkavad kogunema linnanõukogu hoone juurde. Pärastlõunal kostab südalinnast tulistamist.

Ärevaid sõnumeid saabub ka naaberregioonidest. Nii näiteks oli Nõukogude armee hõivanud hommikul kell 8.25 Kaunase televisiooni- ja raadiokeskuse. Saated olid eestrist kadunud. Leedu raadio jätkas siiski Vilniuses esialgu veel saadete edastamist. Tuhanded inimesed kogunesid Leedu ülemnõukogu hoone juurde.

Riias andis pressikonverentsi Läti kommunistliku partei esimene sekretär Alfreds Rubiks ja teatas, et igasugune vastuhakk erakorralise olukorra komiteele oleks võrdne enesetapuga. Ta lubab, et vahistatakse vaid mõned äärmuslikud saadikud, ülejäänutele ehk andestatakse. Õhtuks hõivas OMON Läti televisiooni ja veidi hiljem ka Läti siseministeeriumi hoone.

Ka Leningradi raadio teatas kohaliku erakorralise olukorra komitee loomisest ja sellest, et massimeedia kavatsetakse võtta kontrolli alla. Mõne aja pärast blokeeriti Leningradi televisiooni saadete edastamine.

Ainult Eestis on esialgu veel suhteliselt rahulik. Siinsed juhid kutsusid rahvast üles rahulikkusele ja vaimukindlusele. Lubati, et Eesti iseseisvuse taastamist jätkatakse.

Paraku oli raske rahulikkuse jääda. Õhtul teatas raadio, et Tallinna lennuväljal on maandunud lennuk dessantväelastega ja sellele oodatakse veel lisa.

Vabatahtlikud hakkasid kogunema Tallinna raadio- ja telemaja ning teletorni juurde. Tuli teade, et Pihkva dessantväelaste kolonn oli ületanud Eesti piiri.

Sellest kõigest on siin nii pikalt juttu tõestamaks, kui ärev ja äraarvatu oli tegelikult olukord. Ettevalmistusi olemasolevate kaitsestruktuuride kasutamiseks siiski ei tehtud. 19. augusti õhtuks olid Tallinnasse jõudnud ka esimesed Kaitseleidu üksused. Pärast mõningast viivitust suunati kaitseleitlased (lõpuks oli neid Tallinnas üheksasaja mehe ringis) põhiliselt raadio- ja telemaja ning Toompea kaitsele.

Hiljem paistis nende distsiplineeritud ja hästi organiseeritud tegevus silma ka paljudel riigis olulist positsiooni omanud poliitikutel, paraku ei tähendanud see veel Kaitseleidu ametlikku tunnustamist valitsuse poolt.

28. august 1991

Savisaare valitsus tegi viimase katse Kaitseleidust vabanemiseks. Peaminister Edgar Savisaar kirjutas alla valitsuse korraldusele, mille kohaselt kuulusid kõik tulirelvad, mis kuulusid Eesti vabariigi ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, hoidmisele Eesti Vabariigi siseministeeriumi määratud korras.

Veel oli korraldusse kirjutatud, et igasugune muu relvade ja erivahendite (kumminuiad, gaasiballoonid jms) omamine, kandmine ja kasutamine on lubatud vaid Eesti Vabariigi siseministeeriumi loa. Nõuet rikkunud isikud lubati võtta vastutusele seaduses ettenähtud korras.

See viimane lause andis võimaluse karistada just nimelt kaitseleitlasi, sest Kaitseleiti oli sel hetkel ikka veel ametlikult registreerimata, seega ka ebaseaduslik ühendus.

litlased Tallinna kaitsele • Rapla maleva kaitseleitlased Tallinna kaitsele • Rapla maleva kaitseleitlased Tallinna kaitsele •

85	Argo	Pärtel	Juuru kompanii Juuru rühm
86	Hillar	Ruus	Juuru kompanii Juuru rühm
87	Toomas	Pärn	Juuru kompanii Juuru rühm
88	Toomas	Malva	Juuru kompanii Juuru rühm

Eesti Raadiomaja juures

89	Jaanus	Laos	Juuru kompanii Inglise rühm
90	Rein	Himanen	Juuru kompanii Inglise rühm
91	Rein	Veskimäe	Juuru kompanii Inglise rühm
92	Vello	Rinaldo	Juuru kompanii Inglise rühm
93	Arvi	Laineste	Juuru kompanii Inglise rühm

94	Helmet	Pikkof	Kaiu kompanii
95	Mati	Laansoo	Kaiu kompanii
96	Valter	Jakimainen	Kaiu kompanii
97	Raido	Raidma	Kaiu kompanii
98	Aivo	Raud	Kaiu kompanii
99	Andres	Mätas	Kaiu kompanii
100	Peep	Sulu	Kaiu kompanii
101	Jaan	Einsok	Kaiu kompanii
102	Veiko	Raidma	Kaiu kompanii
103	Tõnu	Salu	Kaiu kompanii
104	Raul	Aasula	Kaiu kompanii

Tallinna teletorni juures

105	Endel	Õispuu	Hiie kompanii Lelle rühm
106	Kalev	Leppik	Hiie kompanii Lelle rühm
107	Jüri	Jürgenson	Hiie kompanii Lelle rühm
108	Ants	Schumann	Hiie kompanii Lelle rühm

Eesti Raadiomaja juures

109	Urmas	Lindman	Hiie kompanii Järvakandi rühm
110	Kalju	Turro	Hiie kompanii Järvakandi rühm

111	Ants	Sepp	Hiie kompanii Järvakandi rühm
112	Leo	Kontaveit	Hiie kompanii Järvakandi rühm
			Nimekirja esitas Ipn Urmas Lindman
113	Mati	Michelis	Hiie kompanii Eidapere rühm
114	Jaak	Ross	Hiie kompanii Eidapere rühm
115	Urmas	Laast	Hiie kompanii Eidapere rühm
116	Andres	Taluri	Hiie kompanii Eidapere rühm
117	Aivar	Haasma	Hiie kompanii Eidapere rühm

Toompeal

118	Leino	Luks	Loone kompanii Raikküla rühm
119	Ülo	Aaren	Loone kompanii Raikküla rühm
120	Sergei	Akimov	Loone kompanii Raikküla rühm
121	Aivo	Altmets	Loone kompanii Raikküla rühm
122	Taavi	Jõesaar	Loone kompanii Raikküla rühm
123	Mait	Kullerkupp	Loone kompanii Raikküla rühm
124	Tiit	Kaljaspolik	Loone kompanii Raikküla rühm
125	Argo	Lepiko	Loone kompanii Raikküla rühm
126	Mehis	Lindegron	Loone kompanii Raikküla rühm
127	Heino	Niit	Loone kompanii Raikküla rühm
128	Andrus	Pajo	Loone kompanii Raikküla rühm
129	Peeter	Palusoo	Loone kompanii Raikküla rühm
130	Heiki	Sassian	Loone kompanii Raikküla rühm
131	Hannes	Tamp	Loone kompanii Raikküla rühm
132	Janar	Tetsmann	Loone kompanii Raikküla rühm
133	Tarmo	Tuisk	Loone kompanii Raikküla rühm
134	Maario	Väili	Loone kompanii Raikküla rühm

Eesti Raadiomaja juures

135	Maidu	Aus	Loone kompanii Alu rühm
136	Haivar	Vendt	Loone kompanii Alu rühm
137	Atko	Paluoja	Loone kompanii Alu rühm
138	Guno	Karuoja	Loone kompanii Alu rühm

139	Heino	Pakkonen	Loone kompanii Alu rühm
140	Jaanus	Ira	Loone kompanii Alu rühm
141	Rein	Kokker	Loone kompanii Alu rühm
142	Vahur	Pöder	Loone kompanii Alu rühm
143	Toomas	Tõnisson	Loone kompanii Alu rühm

Telemaja, Raadiomaja, Toompea, teletorni juures

150	Manivald	Kasepõld	Kaitseleidu ülem
-----	----------	----------	------------------

Raadiomaja juures

151	Rein	Pajunurm	Rapla kompanii, Mahlamäe rühm
152	Avo	Aljas	Rapla kompanii
153	Valdo	Jänes	Rapla Maleva pealik
154	Heldur	Toomet	Rapla kompanii, Jaama rühm
155	Sven	Ütsmüts	Loone kompanii Rapla rühm
156	Aivo	Aamer	Loone kompanii Rapla rühm
157	Kalev	Rohtmets	Loone kompanii Rapla rühm
158	Heino	Baumeister	Loone kompanii Rapla rühm
159	Kaido	Pindus	Loone kompanii Rapla rühm
160	Jaan	Arro	Loone kompanii Rapla rühm
161	Valter	Sinijärv	Loone kompanii Rapla rühm
162	Kalju	Sinisalu	Loone kompanii Rapla rühm
163	Endel	Jakobson	Loone kompanii Rapla rühm

Nimekirja esitas v-ltn Heldur Toomet

Taasiseseisvunud Eesti esimesed nädalad

(Nii nagu seda on kajastanud toleaeagne maakonnaleht Ühistöö)

Täna 20 aastat tagasi

Algus Koduloolases nr 8 (181) 8. oktoobril 2011

Kuu alguse sündmuste kroonika teatab, et Tadžikistani ülemnõukogu on lõpetanud üheksa päeva vabariigis kehtinud erakorralise seisukorra. Jugoslaavia föderaalarmee on saanud aga Horvaatia piirile kaks tanki ja veoautokoloni.

Samas arutab Euroopa Liidu esindus Brüsselis võimalust saada omakorda Euroopa Ühenduse relvajõud Jugoslaaviasse. Haitil on aga olnud järjekordne sõjaväeline riigipööre, mille käigus on surma saanud vähemalt 25 inimest ja haavatuid enam kui sada. Selline oli oktoobri algus 20 aastat tagasi.

mest sellega, et annab teada, kuidas alles taastatav Eesti riik mõtleb tõsiselt "inimlike vanglate" süsteemi loomise. Toona seati eesmärgiks alustada hotellitüüpi munit-sipaalvanglate võrgu loomine. Raplas oli tulevase vangla asukohaks valitud 1. keskkooli (tänapäev RÜG) spordiväljaku taha mõned aastad varem ehitatud Tallinna tsiviilkaitse maa-alune komandopunkt. Rähni on lehele öelnud: "See on võimas objekt - maa sees seisab kasutamata umbes kuuskümmend ruumi." Polit-seinike huvi tulevase vangla-hoone vastu oli seotud sellega, et justiitsministeerium oli sinna lubanud projekteerida kaasaegsed ruumid ka polit-seiprefektuurile.

Volikogu probleemid olid üldinimlikud ja need saab ühte lühikesse lausesse kokku võtta: "Kas olla või mitte olla ja kui olla, siis kuidas olla?" Vastust sellele küsimusele veel ei leitud, mõned kuud hiljem tuli lahendus aga kõigile probleemidele Tallin-nast: kujunev poliit-elliit oli asja arutanud ja leidnud, et kohtadele ei ole nendega konkureerivad maakondlikke volikogusid enam vaja.

17. oktoobri Ühistöö teatab, et ilmutuse on lõpetanud Rapla aiandusseltsi väljaanne **Aime**. Sellel teatel poleks täna ehk isegi põhjust pikemalt peatuda, sest üheksakümnen-date aastate alguses sündis peaaegu iga nädal mõni uus ajaleht või ajakiri, et paari kuu pärast ilmumine lõpetada. Aimet jõudis ilmuda ainult 6 numbrit.

19. oktoobril: "Võib arvata, et riigi- ja piirikaitseosakond ei kavatse osakonna positsioone niisama lihtsalt loovutada. Eile võtsid piiriteenistuse poisid maja igatahes oma valve alla. Näis, mida toob esmaspäev."

25. oktoobril sõlmitud vaherahukokkuleppele vaatamata jätkusid ägedad lahingud Horvaatias juba järgmisel päeval. Ja lõppu ei paistnud esialgu veel kuskilt.

1. oktoobril Ühistööst on lugeda, et peamine takistus "unelmate koolivõrgu" elluviimisel on olnud haridusministeeriumi tõrjuval suhtumisel millega on püütud (tulevastele muredele viidates) külapoliitikuid maapealsesse reaalsusse tagasi tuua. Ministeerium on tahtnud teada, kust härrad lapsed koolipinkidesse toovad. See on volinikke väga ärritanud.

2. oktoobril on vangid alustanud Rummu kinnipidamiskoha 3. toonis streiki, nõudes kinnipidamistingimuste parandamist. Tegelikult on selle küsimusega isegi juba tegelema hakatud.

3. oktoobril on vangid alustanud Rummu kinnipidamiskoha 3. toonis streiki, nõudes kinnipidamistingimuste parandamist. Tegelikult on selle küsimusega isegi juba tegelema hakatud.

4. oktoobril on vangid alustanud Rummu kinnipidamiskoha 3. toonis streiki, nõudes kinnipidamistingimuste parandamist. Tegelikult on selle küsimusega isegi juba tegelema hakatud.

5. oktoobril on vangid alustanud Rummu kinnipidamiskoha 3. toonis streiki, nõudes kinnipidamistingimuste parandamist. Tegelikult on selle küsimusega isegi juba tegelema hakatud.

6. oktoobril on vangid alustanud Rummu kinnipidamiskoha 3. toonis streiki, nõudes kinnipidamistingimuste parandamist. Tegelikult on selle küsimusega isegi juba tegelema hakatud.

Väljaandja: Ajaleht Nädaline, Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260. Koduloolase väljaandmist toetab Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp ja MTÜ Koduloolane. Toimetaja Tõnis Tõnisson, e-post tonis.tonisson@nadaline.ee

Arne ja Regina Lauri viisid kuulajad imedemaailma

Piret Linnamägi

Hingedepäeval töid Arne ja Regina Lauri Märjamaa rahvamaja ning kaks päeva hiljem Järvakandi kultuurihalli kogunenud rahvale paraja annuse südamlikke laule, mõtisklusi ja hingekestust kontserdiga „Pilvede pääl“. Hoopis teist laadi õhtu, reis India maile, viidi aga eelmisel laupäeval läbi kodukoha rahvamajas Varbolas.

Märjamaal ja Järvakandis oli Arne Lauri kontserdile kogunenud paarikümne inimese ringis. Künnapalavuskontsert viis kuulaja paariks tunniks

mõnusesse meeleollu. Arne sõnul oli kontserdi mõte luua veidikene künnapalav ja hingevalgust pimedasse aega. Kontserdil kõlasid vaid eestikeelsed laulud, mida Arne saatis kitarril ning Regina harmooniumil.

Mõlemas paigas võttis publik esinejad vastu soojalt ja siiralt. Arne Lauri rääkis laulude vahele mõtteid elust, armastusest, headusest ja hingevalgusest.

„See õhtu oli väga eriline. Hingeline muusika ja pärast seda spontaanne vestlus kujunes hingekestutavaks,“ rääkis Järvakandi kultuurikeskuse

juhataja Tiia Hansar. Ka märjamaalastele läks kontsert väga hinge.

Varbola rahvamaja suurus oli aga laupäeva õhtuks saanud hoopis uue näo - see oli sisustatud indiapäraselt. Arne ja Regina Lauri on Indias mitu korda käinud ning selle rahva kultuurist olid tulnud osa saama inimesed kodukülalt ja kaugemaltki. Reis Indiasse algas tantsude ja lauludega. Regina tantsimist jälgides võis kindlalt väita, et tegemist on oma ala profiga. Kaunilt kõlasid paari ühislaulud.

„Mulle meeldib india vana kultuur just sellepärast, et seal

Regina Lauri imago on india-pärane. Foto: PIRET LINNAMÄGI

seletatakse täiuslikult lahti, kuidas toimivad loodusesaadused. Kes me üldse oleme ja mida me siin Maa peal teeme,“ sõnas Arne.

Õhtu põnevaim osa oli India reisipiltide slaidiprogrammi vaatamine. Saadi väga palju teada India kultuurist ja sealsest rahvast. Eks meil, eestlastelgi, oleks üht-teist hindudelt õppida. Näiteks seda, kui lihtsalt suudab üks rahvas ära elada ja kui vähe on selleks vaja, et õnnelik olla.

Lähiajal on Laurid künnapalavuskontserte pakkumas Kehtnas, Kaius ja Kuimetsas.

LÜHIDALT

Külaskäik ajalehe toimetusse

Neljapäeval, 3. novembril külastas Rapla ühisgümnaasiumi XI h klass Rapla maakonnalehe Nädalime toimetust. Meid võttis vastu peatoimetaja Tõnis Tõnisson, kes tutvustas Nädalise ajalugu.

Peatoimetaja rääkis Nädalise sünist, algusaastatel valitsenud olukorrast ning sellest, kuidas on jõutud tänasesse seisus. Veel tutvustas ta lisaletti, mis ilmuvad kord kuus Nädalise vahel, ning ka uut ajalehte Nädal X, mis alles hakkas taasilmuma.

„Külaskäik Nädalime, et tutvuda maakonnalehe kui olulise maakonda kajastava lehe koostamise, arengu ja tema tähtsusega tulevikus,“ sõnas eesti keele ja kirjanduse õpetaja Koidula Takk.

Ajaleht on oluline tähtsusega ka tänases ühiskonnas. Paljud ehk väidavad, et inimkond on liialt internetiseeritud ning pool elust on koondunud juba arvutisse, aga praktika näitab, et enamik inimesi eelistab siiski võtta hommikukohvi kõrval päris ehtsa paberist ajalehe.

„Mina isiklikult ei arva, et ajaleht kunagi kaob,“ arvas peatoimetaja Tõnisson.

Kärt Olli

Kohila õpilased sobitasid keskkonnanädalal metsaga sõprust

Ants Tammar

Kohila gümnaasiumis oli teist korda keskkonnanädal. Kuna on rahvusvaheline metsa-aasta, oli seekordse keskkonnanädala tähelepanukeskmes mets kui kõige suurem ja väärtuslikum rahvuslik rikkus.

Metsa tahavad paljud minna, sest seal on huvitav, aga enne sinna minekut on vaja eelteadmisi. Kohila keskkonnanahariduse keskuse tellimisel ning RMK Sagadi metsamuuseumi ja keskkonnainvesteeringute keskuse kaasabil valmis informatiivne, fotode ja joonistuste rikas näitus „Meie

metsapuud“. Näitus, millega nädal avati, tutvustab Eesti- ja metsakooslust. Teavitatakse looduskaitse all olevatest, pikimatest ja jämedamatest puudest.

Näitusega tutvuja saab teada, milline on puude leviala ja nende tagavara liikide kaupade ning milline puu sobib kõige enam mingi asja tegemiseks. Kohila metsaseltsi ja Tõnu Kalmeti abiga on näitusel puupakud ehk näidised erinevatest puuliikidest.

Näitus seob ühtlasi erinevaid õppeaineid, sest puuliikide nimed on seitsmes keeles,

ametite saadakse teada, kuidas kasutati puid rahvameditsiinis ning mitmel inimesel on perekonnanimeks Tamm (5128), Saar, Kask, Kuusk jne. Raplamaa koolid saavad näitust Kohila gümnaasiumist laenutada.

Metsateemaline oli sel nädalal ka igal hommikul teise tunni ajal kõlanud raadiosaade, kus räägiti metsast kui ökosüsteemist, metsa rollist looduskaitstes, metsast kui töökohast, puhkamispaigast jne.

Kooli tööõpetusmajas oli näitus erinevatest puuliikidest tehtud ehetest, mänguasjadest,

loomadest ja tarbeesemetest ning poisid ja tüdrukud valmistasid õpetaja Rivo Reisko juhendamisel puidust ehteid. Oli mälmäng, mida juhtis ja kommenteeris huvitavalt vastuseid Eesti metsaseltsi president, Kohila vallavanem Heiki Hepner.

Terioloog Uudo Timm rääkis põhikooli õpilastele metsa pisi-loomadest. Ta ütles õpilastele, et kui vihkate loodust, siis hakkab loodus teid ründama.

Gümnaasistid kuulasid koolis puitehituse klatri/puuinfo projektijuhti Märtr Riistopi, kes rõhutas, et puit on homse elukeskkonna võti.

Ta tutvustas uusi puidutooteid ja rääkis puitarhitektuurist, liimpuitehitistest, puithoone elukaarest, energiasäästust jne.

Ettiekandes oli sõnum, et puit on ainuke taastuv ehitusmaterjal ning igas puus on tükike päikest, kuna see pärineb looduslikust tehasesest.

Keskkonnaõpetus on Kohila koolis kohustuslik õppeaine. Tähelepanuväärne on, et Kohila keskkonnanahariduse keskus toetab loodusainete õpetamist omapoolsete programmidega ning on aidanud viimastel aastatel keskkonnanädalaid korraldada.

Alkoinfo.ee

**KA MÕÕDUKAS
ALKOHOLITARVITAMINE
KURNAB ORGANISMI
JA SOODUSTAB
HAIGUSTE TEKET.**

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

**IGA JOOK
JÄTAB
JÄLJE**

Järvakandi alevist paar kilomeetrit eemal metsas on klaasitehase kauaaegse sepa Osvald Antsmäe meisterdatud väravate taga tilluke Tõrvamäe surnuaed - Allika talu perekalmistu.

Aeg on andnud Järvakandi ja Kehtna vallale ühised kalmupaigad

Maire Kõrver

Nüüdse Kehtna valla piiridesse jääb kolm omaaegse Järvakandi valla alal olevat kalmistut.

Kehtna valla volikogu kinnitas 1998. aasta 17. märtsi määrusega Kehtna valla territooriumil asuvate kalmistute kasutamise eeskirja. Määruses on kirjas, et Kehtna vallas on Lelle ja Järvakandi kalmistu ning Allika perekalmistu Ahekönnu külas.

1851. a pandi Järvakandi valla maal, mis nõukogude ajal kehtestatud haldusjaotuse järgi on jäänud Kehtna alaks, nurgakivi Rapla koguduse abikirikuna tegutsenud Järvakandi Peetri kirikule. Sealsele kalmistule maeti esmakordselt aastal 1923. Kalmistu asub Järvakandi alevist paarikümne kilomeetrit eemal, teeviidal kalmistule on ka muinsuskaitsealuse objekti märk.

2006. a tellis Kehtna vallavalitsus surnuaiale inventariseerimisprojekti (koostaja FIE A. Pohla). Inventariseerimise ajal oli surnuaial 752 hauaplatsi. Kalmistu on heas korras - tänava sügisel juba lehedki enamjaolt riisunud.

Teejuhiks Lellapere külas asuval kalmistul oli Kehtna kauaaegne vallaametnik ja pühendunud koduloouuriija Heik Past. Esimesena maetud, kalmistu värava lähedal asuva Krööt Kiowa haul juhtis Past tähelepanu kirjale hauakivil: Järvakandi kalmistu esimene matmispaik. Seega on surnuaia asutamisaeg ja samuti nimi seal kivisse raiutud.

Kodupaiga aja ja elu lugusid jutustades näitas me teejuht paljude teenekate lahkunute haua. Ta nentis, et selle surnuaia mullas puhkavad ka viis õnnetult hukkunud traktoristi.

Kalmistu keset künnimaad

Puukirik, kalmistuvahi maja ning maakiviaiaga kalmistu, mis on ümberringi rajati päikesekiirtena hargnenud muistsete kiviaedade kokkulükkamise järel ja selle suuruseks kujunes 800 ha.

„Kiriku torni all, nagu me ütleme, on külmkamber

surnutele. Kiriku omaaegse Järvakandi ja Kehtna valla piiril pühitses Rapla koguduse õpetaja Haller apostel Peetruse nimele 20. juunil 1854. Nüüd peab teenistusi Rapla õpetaja Mihkel Kukk. 2009. a esitas Järvakandi kogudus ettepaneku liita Peetri kirik taas Rapla kogudusega. Rapla koguduse nõukogu nõustus ettepanekuga ja pöördus Konsistoriumi poole, et Järvakandi Peetri kirik ametlikult nimetada Kehtna Peetri kirikuks,“ sõnas Heik Past. „Loogiline on ka surnuaed ümber nimetada Kehtna surnuaiaiks.“

Teadaolevalt pole vana Järvakandi kalmistu nime ametlikult Kehtna kalmistuks muudetud, kuigi Kehtna vallas seda kui tänase seisuga loogilisemat nimetust kasutatakse.

Nõukogude okupatsiooni aegsete haldusterritoriaalsete muudatuste tõttu on endine Järvakandi vald kokku kuivanud - Järvakandi alevi Rapla-poolsed majad, endine metskond jne asuvad praeguste piiride järgi Kehtna valla alal. Samuti on osalt Kehtna valla Ahekönnu külas endise Järvakandi vallajuhi Tõnu Saare algatusel Järvakandi alevi külje alla rajatud alevikalmistu.

Vana Järvakandi (juurutatava uue nimega Kehtna) Peetri kirik ja kalmistu kiviaed.

Fotod: SIIM SOLMAN

Järvakandi kalmistust saab Kehtna kalmistu?

„XIX sajandi keskel kasvas Rapla kihelkonnakiriku kogudus nii suureks, et tekkis vajadus abikiriku järele. See otsustati ehitada Järvakandi-Kehtna valla piirile kui Järvakandi Püha Peetri kirik.“

1854. aastal valminud kirik asus Järvakandi vallas, pastoraadi maja üle tee Kehtna vallas. Algne kirikuhoone oli tornita, seepärast oli rahvasuus nimi Järvakandi Kabeli kirik. Kirik on olnud alati Järvakandi valla kirik,“ ütleb Järvakandi volikogu esimees Enno Alliksaar.

Alliksaare sõnul on taas

iseseisvunud Eestis olnud kiriku remontijad-korrastajad Järvakandi alevi mehed-naised. „Tuleb au anda samuti Kehtna vallale, sealhulgas haljastaja Kaja Mötsnikule, sest kalmistu on kenasti korda tehtud ja hooldatud,“ sõnas Alliksaar.

Alliksaar märkis, et alates 1996. a, kui pühitseti volikogu esimehe Tõnu Saare eestvedamisel ja Soome Juva valla kaasabil ehitatud Järvakandi Püha Pauluse kirik, on Järvakandi vallavalitsuse huvi- ja toetusobjektiks olnud uus kirik. Järvakandi valla hallata on ka uus alevisurnuaed Lokuta tee ääres.

„Järvakandi vana kiriku ja surnuaia ümbernimetamine Kehtna kirikuks ja surnuaiaiks on minule vastuvõetmatu. Sellel 1922. aastal rajatud surnuaial puhkab kolm põlve minu esivanemaid. Kohe välikantsli kõrval on puhkamas minu vaarisa Jaan London, Ahekönnu küla Männi talu peremees, kelle teisel Järvakandi valla vanemaks valimise perioodil üle-eelmisel sajandivahetusel ehitati uus koolihoone. Purku ja Järvakandi vallakoolist sai Järvakandi ministereerimikool.“

Nii nagu Kehtna vald on omastanud olulise osa ajaloolisest Järvakandi vallast,

Järvakandi kiriku austatud kõstri, hilisema diakoni Leonhard Vatsari pere rahula. Abikaasa Liis oli kauaaegne kalmistuvaht.

Uno Tinits oli majandusteaduste kandidaat, aastatel 1966-1993 Kehtna tehnikumi direktor.

Helvi ja Arnold Kask - Kehtnas ametikooliõpilastele tarkust jaganud kauaaegsed õpetajad, kelle hauakivilgi on kujutatud koolihoone.

Järvakandi lähedale metsa Tõrvamäele, Allika talu perekalmistule maeti ka sõjaajal bolševike poolt mõrvatud Kristjan Andressoon (1895-1941).

püütakse täna omastada Järvakandi kiriku ja surnuaia nimi. Kiriku ja surnutega ei tasu mängida, ütlesin lugupeetud Kehtna Kõrgema Parteikooli ideoloogidele, pahandab Järvakandi vallajuht.

Kehtna pool lähtub sellest, et praeguste piiride järgi on loogiliselt selgem nimetada neid asukohavalla nime järgi ikkagi Kehtna kirikuks ja kalmistuks. Sama meel, muidugi ajalugu eitamata, on ka kirikus teeninud õpetaja Mihkel Kuk.

Kauaaegne Kehtna vald ametnik Heik Past leiab, et nimemuutus oleks igati mõistlik – seda enam, et nüüdsel Järvakandi vallal on oma tsentrumis olemas nii uus kirik kui ka kalmistu. Apostel Paulusele pühitses peapiiskop Jaan Kiivit kiriku Järvakandi alevis 18. augustil 1996. aastal.

Järvakandi ehk juurutatava uue nimega Kehtna kalmistule on korra maetud olnud isegi kirikukell. 1943. aasta 2. juulil andis Harju maakonnavalitsus korralduse kiriku kella riigile andmiseks, kuid kohapeal korraldust ei täidetud ning kell võeti tornist alla ja maeti kui surnu kalmistule. Hädaohu möödudes viidi kell jällegi torni tagasi.

1943. aasta 23. detsembrist asus köstri kohuseid täitma Leonhard Vatsar, hilisem diakon (emeeritus alates 1. jaanuarist 1979). Vatsar töötas selles ametis 36 aastat ning ta on maetud, nagu oli temale teada olev nimi, Järvakandi kalmistule.

Järvakandi Peetri kiriku juurde surnuaeda on maetud ka see meistrimees, kes kiriku akendele 1978. aastal kaitseks paigaldatud trellid valmistas - Hillar Heinsalu.

Allika talu perekalmistu

Allika talu perekalmistu ehk Tõrvamäe metsakalmistu asub Järvakandi alevist paar

kilomeetrit eemal metsa sees liivasel künkal. Sinna on maetud paarkümmend surnut, viimati veel 1990ndate keskel. Surnuaeda on väärtustatud kui pärandkultuuriobjekti.

Allika talu metsas oli Tõrvamäe popsikoht, mille asukas tegeles tõrvaajamisega. Haudu kaevates on seal labida ette jäänud puusütt, mis viitab tõrvaajamise paigale.

Talumetsa maeti esimesena vaid kuuvanusest surnud tüdruk, keda südamevalus ema ilmselt soovis kodule lähemal sageli mälestamas käia. Asub ju ajalooline Järvakandi valla surnuaed ligi paarkümmend kilomeetrit eemal Kehtna pool.

Allika talu vanaperemehe kaks järglast, vennad Karl ja Johann ehk Kaarel ja Juhan, otsustasid metsa perekalmistu rajada. Aja jooksul ja erinevate asjaoludega seoses on perega kokkuleppel maetud sinna neidki, kes pole otseselt sugulased – näiteks 1940ndatel kommunistide poolt mõrvatuid.

Väino Rajasaare on kuulnud, et kui Tõnu Saar alevile lähemale kalmistut plaanima hakkas, oli esimene mõte olnud Tõrvamäe kalmistut laiendada. "Vana Senni, ühe Allika talu peremehe naine, ei olnud aga nõus, öeldes, et surnuaed on pere jaoks püha koht ja las see jääb nagu on," märkis Rajasaare, kelle ema ja isa on maetud Allika talu perekalmistule.

Järvakandi alevikalmistu, maakonnas uusim

Maakonna kõige uuem kalmistu – Järvakandi alevikalmistu - asub Järvakandi alevi külje all. Järvakandi vallasekretär Sigrid Algre tõdes, et nii alevisse rajatud Pauluse kirik kui ka kalmistu asula kõrval on olemas suuresti tänu endisele Järvakandi vallajuhtile Tõnu Saarele. "Tema mõte ja algatus oli, et need meil siin teoks said. Nüüd

Hillar Heinsalu (1934 -1991), meistersportlane veemotospordis. Tema valmistatud on Peetri kiriku akende trellid.

Maakonna uusim, Järvakandi alevikalmistul puhkab Järvakandi volikogu esimees Tõnu Saar - mees, kelle algatusel on nii see kalmistu kui ka Järvakandi Pauluse kirik asutatud.

on alevikalmistu inimestel ka üks kohti, kuhu vabal ajal jalutuskäikudeks alevist välja minnakse."

1996. aastal, kui valmis Järvakandi kirik ja inimesi sai hakata ära saatma alevis asuvat kirikust, tuli toorkordse volikogu esimehe Tõnu Saare algatusel tõsisemalt päevakorraks ka alevi kalmistu rajamine. Idee teostus samal aastal, kui leiti surnuaiale sobiv maatükk. Enne kasvatasi kohalikud inimesed seal kartulit. Vanemad järvakandilased meenutavad, et varem oli seal lähistel sanitaarlennukite maandumispaik, juhuks kui suures tööstusettevõttes nagu Järvakandi tehased õnnetuste puhul kiirelt arstiabi oleks vajatud.

Veel varasemast ajast on teada pärimus, et sajandeid tagasi on sinna lähedale vaid paarsada meetrit nüüdsest alevisurnuaia eemale maetud rootsi sõdurid. Järvakandi gümnaasiumi füüsikaõpetaja Väino Rajasaare selgitas, et kalmistu lähedase talu nimi on Silla-Kabeli ja see seostub Rootsi sõjaväes hukkunute matmise aegu rajatud kabeliga. 60ndates eluaastates mees jutustas, et väikese poisina seal mängides kaevas ta liivast pinnasest välja inimluud. Maa seest on seal välja tulnud ka mõõgaots.

Järvakandi alevikalmistust jääb avar, veel üsna lage mulje. Sinna istutatud puud-pöösad on alles väikesed ega

ilmesta praegu veel oluliselt ümbrust. Surnuaiapäevade paigas kõrgub veel tühjal alal puidust alusel metallrist.

Urmas Kaldmaa teavitas 22. juulil 1997. aastal ajalehes Postimees ilmunud artiklis "Järvakandis pühitseti surnuaed", et otsuse rajada Järvakandi surnuaed võttis vastu juba I alevivolikogu koosolek 1991. aastal. Leheloo on välja toodud, et Järvakandi surnuaia pühitses piiskop Einar Soone. Nenditakse, et 1800 elanikuga Järvakandis varem surnuaeda ei olnud, lähim kalmistu asus 11 kilomeetri kaugusel Kergus.

On juttu, et uue surnuaia planeeritud pindala on 5,4 hektarit ja see on arvestatud 5500 hauaplatsile ning et esialgu on kultuuristatud vaid üks osa surnuaia territooriumist. Sinna on rajatud teed ja tehtud haljastus. Töö tegid ära kohalikud mehed ja see läks maksma 65 000 krooni, millest suure osa annetas AS Järvakandi Klaas. Surnuaia suure risti tegi tasuta AS Arsa. Plaanis on, nagu teatab 14 aastat tagasi ilmunud artikkel, rajada surnuaia juurde kabel. Praeguse vallajuhi Enno Alliksaare sõnul on masu seesugustele plaanidele kriipsu peale tõmmanud.

* Artiklis on kasutatud Heik Pesti kogutud materjale ja infot Järvakandi kalmistu inventariseerimise projektist

Surnuaia nimi on kivisse raiutud Krõõt Kiowa hauakivi tekstis: Järvakandi kalmistu esimene matmispaik.

Kehtna vallas asuvale vanale Järvakandi kalmistule maetud tuntud inimesi:

- Jaan Kaljula, Järvakandi tehaste peaelektrik
- Aadu Laane, Järvakandi Klaatse tehase tsehhijuhataja asetäitja, tööstaaži üle 50 aasta
- Virve Saaliste (1933-1996), koorijuht Järvakandis
- Jaak Roots (1854-1938), kooliõpetaja Kehtnas ja Keavas
- Hans Lindemann (1862-1943), Kehtna vallavanem 1916, 1905. a vallakohtu liige
- Rudolf Palso (1898-1929), Vabadussõjast osavõtja, Järvakandi vallavanem 1921-1929, 1929. a Riigikogu saadikukandidaat
- Jaan Ojamaa (1898-1944), ühiskonnategelane ja Järvakandi vallavanem 1930-1940
- Leonhard Vatsar (1908-1986), köster ja diakon 1949-1974
- Rudolf Saar (1904-1985), Kehtna tuletoorjehinguga esimees, Kehtna Põllumeestekogu juhatuse kirjatöömaja.
- Carl Undritz (1855-1933), Ohekatku algkooli õpetaja 17 aastat ja kogukonna kirjutaja
- Elmi Elfriede Undritz (1912-1993), Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli vilistlane ja aiandusõpetaja, Kehtna parvi kauaaegne aednik
- Hans Pärtel (1878-1927), ühiskonnategelane, Kehtna Põllumeestekogu asutaja ja esimees 1920-1927
- Mats Tulp (1894-1973), Vabadussõja Vabadusristi kavaler, Kalbu küla Kärneri talu peremees
- Johan Pukk (1882-1969), Kehtna mõisa ja kodumajanduskooli aednik, TA Tallinna Botaanikaia kauaaegse direktori Arnold Puki isa
- Elmar Salm (1908-2002), Kehtna valla konstaabel
- Uno Tiniits (1929-2000), majandusteaduste kandidaat, Kehtna NST direktor 1966-1993

Mõttekilde kalmistutest

Lelle elanik Margus Lattik, kirjanik ja kunstnik Mathura:

Kehtna vallas vana puukirik ja kalmistu juures sildil nimetust Järvakandi nähes olen mõelnud - paiga ajalugu teadmata -, et kindlasti on sel mingi oma lugu taga, mis seda pealtnäha segadust selgitab.

Paar korda olen käinud Lelle kalmistul ja tema kõrgete puude all mõelnud, mis on see, mis paljude eestlaste jaoks annab surnuaiale pühaduse. On see eeldatav side esivanematega ja tänutunne nende suhtes, või ehk lihtsalt kalmistu vaikus ja rahu, või hoopiski meeldetuletus kõige ajalikkusest selles maailmas. Kord saavad meiega päevad siin otsa, parem siis rõõmustada ja hinnata seda, mis meile on antud.

Indias, kus ma palju olen käinud, on kombeks surnud põletada ja tuhki puistata jõkke, järve, mäele. See on nende žest kaduvusele - kõik kaob, parem lastagi ta siis tuulde ja hoida temast alles ainult nõndapalju, kui on alles meie südames. Mulle endale on olnud selline mõtlemine hingelähedasem, võib-olla tahaksin sedasi lahkuda isegi - ehkki vahel ma kõnnin kalmistule ja otsin mõnd kivi, mis meenutaks mulle neid, kellelt olen midagi õppinud.

PINDI REALIA GROUP **Eri realia group**

Kõige rohkem usaldust!
*Üle 4000 kliendi kasutab oma kinnisvara müümisel meie abi.

OLEME TEILE ABIKS kinnisvara ostmisel, müümisel, üürile andmisel, üürile võtmisel ja hindamisel

Priidu Rõõmus
maakler Raplamaal
gsm 513 2043

PINDI KINNISVARA/ERI KINNISVARA
Viljandi mnt 9, Rapla tel 482 1408
rapla@pindi.ee www.pindi.ee

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055.
www.landeker.ee

OU LANDEKER

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraatud kinnistuid

www.metsaamet.ee

Teenused erametsaomanikule:

- Metsakinnistute ost.
- Raieõiguse ost.
- Metsa ülestöötamine ja vedu.
- Metsamajandamise kavade koostamine TASUTA.

Teave e-post: info@metsaamet.ee, tel 5615 0680, Karl Lister

tyre group

- ▶ Rehvitööd
- ▶ Rehvide, velgede müük, paigaldus ja remont
- ▶ Müügil ka taastatud rehvid (VALLAI)

Võsa 43, Rapla • 509 0243 • 453 3327
E-R 8.30-19, L 9-15, P kokkuleppel

TÖÖPAKKUMINE

Nataraja OÜ võtab tööle
Kohila autopesulasse **OPERAATORI**.
Tel 502 0333

www.metsamet.ee võtab tööle **SAEMEHEDE**.
Varustus ja transport meie poolt.
Tõsised huvilised koolitab välja Taavi Ehrpais
(Eesti meister 2010, maailmameister 2006).
Tööpiirkond Rapla mk. Palk korralik.
NB! Napsumehed pole oodatud.
Info ja registreerimine kuni 25.11.2011
info@metsamet.ee Tel 5615 0680 Karl Lister

OÜ Alu Õmblus võtab tööle
kogemustega **ÕMBLEJA** ametirõivaste liinil.
Info tel 518 2783, 486 8232 ja
e-post: marjususi@hotmail.com

Kiirtoitlustusettevõtte Raplas võtab tööle
KLIENDITEENINDAJA.
Töö graafiku alusel.
Info tel 528 1232

LEIGOTER PUIT OÜ pakub tööd
TOOTMISTÖÖLISELE.
Ettevõtte tegeleb kerg vaheseinte- ja puitdetailide
tootmisega.
Tasu kokkuleppel.
Asukoht: Rapla v. Kalevi küla
(Alu keskusest umbes 1,5km).
Täpsem info telefoni teel 5908 8601

Otsime kehtivate õigustega
rahvusvahelise veo **AUTOJUHTI**.
Tel 5624 8011

OÜ Referno pakub tööd
kogenud ja töökatele forwarderi
OPERAATORITELE.
Forwarderijuhhi palk: 1 eur/tm
(Valmet 890; Timberjack 1710)
Töö Eestis, ühes vahetuses.
Info: metsatehnika personali ja hooldejuht Heino Mäger
tel 528 5780

MÜÜAKSE
3 toal osaliselt remonditud krt
Kehtnas, h. 6000 €. Tel 5809
2646 või Tr11nuster@gmail.com

kuivi lõhutud küttepuid (metsa-
kuiv ja lehtpuu) hind alates 40 €/rm;
tooreid lõhutud kase ja lepa
küttepuid, hind alates 30 €/rm
(lõhutud puude tärme al 10 rm);
3 m küttepuid (tärme al 30 tm,
hind kokkuleppel). Mõõdud tellija
soovil, hind sisaldab transporti.
Tel 502 4895

On aeg tellida küttepuid!
Holmes&Meyers müüb lõhutud
küttepuid. Küsi hinda!
Tel 5550 5574, 600 5323

kuivi pakitud kütteklotse ja
kaminapuid 40 l võrkkotis. Vedu
tasuta. Tel 523 8503

saunaahjusid, kaminaid, pliite.
Soodsalt. Tel 505 4355

tooreid ja kuivi lepa ja kase
küttepuid 30, 40, 50, 60 cm, ka
võrkkotis. Vedu Tel 516 6305

turbabriketti, puidubriketti ja
pelletteid. Vedu. Tel 5359 2794

uued täispuitvoodid madratsi-
ga laius 120, 140, 160 cm; pikkus
200 cm. Hind 180, 185, 190
eurot. Vedu meilt. Tel 5679 3301

toidukartulit, suurematel kogus-
tel soodsam hind. Tel 521 2016

maja Märjamaal. Tel 518 8251

lõuna-vene lambakoera kutsi-
kad, sünd. 22.07, hea valvur. Tel
554 0518, koerakodu@gmail.com

ÄRA ANDA
10-kuune väike koer.
Tel 5332 3263

MITMESUGUST
Otsin kaassõitjaid Rapla-Tal-
linn-Rapla. Tööaeg kesklinna
8.30-17. Tel 526 7544

OSTETAKSE
maad. Tel 529 3609

Vanametalli kokkuost
Raplas Jürna 2, avatud E-R 8-18,
L-P 10-16. Tel 5673 2463, hinna-
kiri www.rauaspets.ee

OÜ ESTEST PR ostab põllu- ja
metsamaad.
Tel 504 5215, 514 5215

metsakinnistuid ja kasvavat
metsa. Tel 528 4932,
info@timberston.ee

Vanametalli kokkuost Mäepere
jäätmejaamas. E-R 9-17.
Tel 505 8637, www.feralmet.ee

maja, vananimene võib jääda
sisse elama. Tel 521 0602

teravilja ja rapsi. Maksame
kohe. Tel 5614 9643

OÜ Pajaka Puit ostab kasvavat
metsa ja raieõigust.
Tel 502 4895

talukapp, laud jm. Tel 505 4450

OÜ KÜLMALINE
Kvaliteetsed
õhksoojuspumbad!
Mitsubishi Electric
ja Fujitsu
Õhksoojuspumbad
www.kuimaline.ee
Tel 533 01 720

**HAKKEPUIDU
TOOTMINE**
Puidu (võsa)
hakkimise teenus.
Info tel 5593 3899,
kaido@reinpaul.ee
Raiejäätmete,
ladustatud võsa,
puidutöötlemise
jääkide (pindlaavad,
saepuru, kloksid,
hõövellaast) ost
Metsa väljaveo teenus
Puitehitiste lammutus-
jääkide hakkimine
Info tel 528 5800
www.reinpaul.ee
REINPAUL

**AEG
KAUBELDA**
Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle
Ostame kasvava metsa raieõigust.
Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.
ERIPAKKUMINE! Tee oma
lepik rahaks. Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.
HOLMES & MEYERS
Metsabrik. ettevõtmine
tel: 5553 3064, 5559 5537
e-post info@holmesmeyers.eu

KAASTUNDEAVALDUSED

*Ei tulek ega minek
pole meie endi teha,
vaid see,
mis sinna vahele jääb,
ja see on elavate mälestada...*

Sügav kaastunne Kristjanile
isa
HELMUT LASKARI
kaotuse puhul.
Sinu klassikaaslasel

*Mis tulema peab, see tuleb,
kel otsa saab aeg, see läheb.
Minnes võtab ta kambri tulle
ja süütab taevasse tähe...*
Südamlik kaastunne
Kristjanile isa
HELMUT LASKARI
kaotuse puhul.
M36

HELMUT LASKAR
Mälestan head sõpra.
Tunnen kaasa lähedastele.
Arvi Sepp

Head sõpra, koolivenda,
töö- ja rallikaaslast
HELMUT LASKARIT
mälestab ja avaldab siirast
kaastunnet lähedastele
Jaana Metssalu perega.

*Üks paigake siin ilmas on,
kus varjul truudus,
arm ja õnn...*
(L. Koidula)
Sügav kaastunne Veikole
ema
AIME AASA
kaotuse puhul.
Kusti, Ain, Helgi

Mälestame kauaaegset head
naabrit
LEIDA MAASOOD
ja avaldame kaastunnet
omastele.
Perekonnad Kohv ja Saarma

Mälestame naabrimemme
LEIDA MAASOOD.
Avaldame kaastunnet
omastele.
Perekonnad Kask, Rammus,
Valdred, Kongi ja Liidia

Teatame, et on lahkunud meie
kallis
LEIDA MAASOO
12. IV 1923 - 9. XI 2011
Omaksed
Ärasaatmine 14.11.2011 kl
14 Tallinna Krematooriumi
kabelis.
Buss väljub kl 13 Välja 16,
Kohila. Tagasi transport.
Pärgi ja kimpe palume mitte
tuua

Liider 6-kambriiliste akende tootja Eestis!
ARUTECH
parimad aknad
see on 12aastane kogemus Eesti turul ning
hea hinna ja kvaliteedi suhe
Aknad kuni -58%
PAIGALDUS TASUTA
kehtib akende tellimisel koos viimistlusega.
Ainukesel tootjal Eestis - kõige soojemad aknad U=0,77 W/m²K
kõige mõistlikuma hinnaga!
Omame rahvusvahelist kvaliteedi ISO 9001 ja keskkonnajuhtimissüs-
teemi sertifikaati ISO 14001.
Milleks riskida? Valige võlgadeta
usaldusväärne firma ARUTECH!
Contignus
järelmaks
Pensionäridele HINNAÜLLATUS!
Pakkumine kehtib 30. novembrini.
Raplas Viljandi mnt 6. Tel 677 7055, 5551 3058
Avatud E-R 8.30-17.00, lõuna 13.00-13.30
Tel. 1516
ÜLE EESTI
www.arutech.ee
PLASTAKNAD, METALL- ja PUITUKSED

AS Rapla Vesi otsib oma meeskonda

RAAMATUPIDAJAT,

kelle tööülesanded oleksid:

- ettevõtte igapäevase raamatupidamise ja riikliku aruandluse teostamine;
- eelarvete koostamine ning esitamine ettevõtte juhtkonnale;
- finantsaruannete ja -prognooside koostamine ja esitamine ettevõtte juhtkonnale;
- muude aruannete ja tabelite koostamine vastavalt vajadusele;
- ettevõtte esindamine suhtlemisel audiitorite, maksuameti ja teiste partneritega.

Kandidaadilt eeldame:

- finants- või raamatupidamisalast haridust;
- vähemalt 3-aastast töökogemust raamatupidajana;
- asjakohaseid teadmisi Eesti ja Euroopa Liidu raamatupidamisest, maksuseadustest, arveldamistest jm regulatsioonidest;
- kohusetundlikkust, koostöövõimet ja iseseisvust;
- head arvuti kasutamise oskust.

Kasuks tuleb:

- raamatupidamistarkvara Books kasutamise oskus.

Ettevõtte pakub:

- motiveerivat töötasu;
- sõbralikku kollektiivi;
- enese täiendamise ja arendamise võimalusi.

Kandideerimiseks saada palun CV koos kaaskirjaga ja palgasooviga hiljemalt 28.11.2011 e-posti aadressile: rapla.vesi@rv.ee või posti teel 79511 RAPLA, Välja 9.

Politsei- ja Piirivalveamet Lääne Prefektuur

Lääne Prefektuuri korrakaitsebüroo Rapla politseijaoskond võtab tööle

PATRULLPOLITSEINIKU,

kelle tööülesandeks on ööpäevaringse patrulltegevuse teostamine, õigusrikkumiste avastamine ja tõkestamine, õigusrikkujate kinnipidamine, vääртеomenetluste läbiviimine ja liiklusjärelvalve teostamine.

Nõudmised kandidaatidele:

- politseiline eriharidus või kõrgharidus;
- riigikeele valdamine kõrgtasemel, vähemalt ühe võõrkeele oskus kesktasemel, arvutikasutamise oskus;
- B-kategooria juhiloa olemasolu, sõidukogemus vähemalt 2 aastat;
- valmisolek meeskonnatöök, hea suhtlemisoskus ning pingetaluvus;
- vastavus politseiametniku kutsesobivusnõuetele, sealhulgas ka kehalise ettevalmistuse nõuetele.

Kasuks tuleb:

- eelnev töökogemus avalikus teenistuses,
- orienteerumine seadusandluses.

Omalt poolt pakume:

- head väljakutset Eesti ühes suurimas avaliku teenistuse organisatsioonis;
- huvitavat ja vastutusrikast tööd;
- õppimis- ja arenguvõimalusi.

Kandideerimine:

Elulookirjeldus ja palgasoov palume saata hiljemalt 18.11.2011 e-posti aadressile jana.riisenberg@politsei.ee või paberkanalil aadressile: Lääne Prefektuur, Pikk 18, 80089 Pärnu. Täiendav ametikohta puudutav informatsioon Janno Ruus tel 489 2901; janno.ruus@politsei.ee

Mälestusi 1941. aasta kuumast suvest Raplamaal

Kõnunud ja korrastanud Tõnis Tõnisson

Suvesõja rinne Raplamaal

Mitmetes maakonna minevikku kokku võtvates allikates on kinnitatud, et Teise maailmasõja päevil jäänud suurem osa tänase Rapla maakonna territooriumist otsesest lahingutegevusest puutumata. Nimetatakse vaid ühte ägedat ja ohvriterohkemat lahingut 1941. aasta juulis Märjamaal, milles põrkusid ühelt poolt hoogsalt peale tungivad sakslased ja teiselt poolt Tallinna kaitseliinis tõrjesse asunud venelased. Mõõdamines lisatakse, et üksikuid väiksemaid võitlusi oli veel ka Raplas, Kehtnas ja Kuusikul ning ehk veel mõnes paigas.

Päris nii lihtne see siiski ei olnud. Venelased on ise tunnistanud endise Rapla rajooni raskete tõrjelahingute paigaks. Just siit läks läbi Tallinna sõja esimestel nädalatel Läänemerd tõhusalt kontrollitud punalaevastiku peabaasi kaugem kaitseliin, mida püüti kramplikult võimalikult kauem enda käes hoida. Kuni augusti keskpaigani see ka õnnestus. Sakslaste uljas läbimarss peatus siin peaaegu pooleteiseks kuuks. Oma osa oli selles muidugi ka sakslaste liigsel enesekindlusel. Alahinnates siin paiknenud Punaarmee tegelikke jõude ja valmisolekut Tallinnat ning Paldiskit kui olulisi sadamaid iga hinna eest kaitsta, jäeti Eesti vallutamine ülesandeks vaid 18. armee 26. armeekorpusse kahele jalaväediviisile. 61. diviis saadeti üle Võru Tartu peale ja 217nes võttis suuna Pärnu kaudu Tallinnale. Paraku jäi sellest venelaste kaitseliini murdmiseks napiks. Seda enam, et pärast Pärnu hõivamist otsustati jõudusid veelgi killustada ja saadeti osa eelväest Türi suunas. Sealt jõuti Käruni välja. Nii tuligi vahepeal peatuda, et abivägesid ja moonavoore järele oodata. Ühtlasi oli see ka lühikeseks puhkepausiks eelvägedele, kes olid vaatamata kiirele edasiliikumisele ju ikkagi ka mingeid kaotusi kandnud ning vajasisid samuti täiendust.

Mõttelist rindejoont, milleks oli Tallinna ümber tekitatud venelaste kaitseliin, ei pidanud sakslased ise hoidma. Vähemalt Eestis mitte, siin rakendati selleks kiirkorras metsadest väljunud meestest ja muudest vabatahtlikest moodustatud ajutisi omakaitseüksusi. Raplamaal näiteks hoidsid rinnet kapten Talpaku kompanii, major Hirvelaane pataljon ning Soomest saabunud luuregrupi Erna kohalike metsavendadega täiendatud üksus.

Saksa eelväed ületasid Läti-Eesti piiri 7. juulil. 8. juulil langes juba ka Pärnu. Nõukogude sõjaajaloolased on seletanud, et sakslaste edasitung oli ettearvamatult kiire ning sellepärast ei jõudnud Navesti jõele kaitsesse asunud Punaarmee 10. laskurkorpuse parema tiiva väeosad õigeaks ajaks Pärnusse sakslasi tõkestama. Hiljem on siiski tunnistatud, et tegelikult polnudki Pärnu enda käes hoidmine Punaarmee plaanides. Kava järgi pidanuks kindla kaitseliini sakslaste teele tekitama Pärnu jõgi. Ettevalmistusedki selleks olid juba tehtud - Pärnu sild oli varakult mineeritud, kuid paraku hilinesid minöörid selle õhkulaskmisega. Nõnda said sakslased hoogu maha võtmata kohe edasi liikuda. On teada, et 8. juulil hõivas Saksa 291. diviisi, ka kindral Friedrichi grupiks nimetatud, motoriseeritud eelüksus Pärnu-Jaagupi ja juba samal päeval jõuti ka Märjamaale.

Tõnu Mesila on Märjamaa Nädalalehes siinsest suurlahingust kirjutades viidanud, et sakslaste "eelväeks oli suhteliselt iseseisev ja mobiilne väeos, mida venelaste kannul püsimiseks ja nendega lahingukontakti hoidmiseks tugevdasid teiste väelike üksused. Selline eriüksus oli ka Tallinna suunas tungiv oberst W. Ullerspergeri jalgratturite pataljon, mis koosnes mootorratturite ja jalgratturite kompaniist, 217. jalaväediviisi poolt tugeduseks antud tankitõrjediivisjonist (soomukid) ja õhutõrjediivisjoni osadest ning neid teenindavatest üksustest, kokku 500 800 meest."

Punaarmee Eestis asunud väejuhatuse saatis nende vastu Kikvidze-nimelise 16. laskurdiviisi väeosad, mereväelastest komplekteeritud üksuse, piirivalvureid ja hävituspataljoni. Hiljem saadeti neile juurde lisajõude.

Märjamaa lahing

Vahepealse seitsekümne aastaga on sõjamälestused teisenenud. Nagu mujalgi, nii liigub ka Märjamaa 1941. aasta juulilahingust mitu versiooni. Mitmed kirjeldused tuginevad vahetute pealtnägijate mälestustele, aga sageli ka pealtnäinute mälestuste edasijutustamisele. Pealtnägijatega on aga nii, et nemad ei pruugi üldjuhul omada informatsiooni kogu sündmuse kohta ja saavad teha oma järeldusi või üldistusi vaid mõnest detailist lähtudes. Sellegipoolest on ka sellised otsesed või edasi räägitud mälestused olulised.

Nii näiteks on räägitud, et Märjamaale suunduv 12 mootorratturist koosnev sakslaste eelsalk tegi enne alevisse sissesõitmist peatuse Haimreisi.

Kui loodus ise tuleb appi...

Loodus aitab, kui me anname talle selle võimaluse.

Tänapäeva teadlased, praktikud, arstid ja bioloogid andsid meile mitmekülgse teadmise sellest, milline rikkalik looduslik apteek sisaldub mesipuu ja tervilikes taimedes. Tulemusena loodi Promed palsam, mis säilitab tervist, jõudu ja ilu. Täna on palsami positiivset toimet enda peal katsetanud tuhanded inimesed Ukrainas, Venemaal, Moldova Vabariigis, Bulgaarias, Kasahstanis, Saksamaal, Rumeenias, Lätis, Leedus, Poolas ja viimase kahe aasta jooksul ka Eestis.

Meemaitseline kombinatsioon Promed koosneb ainult looduslikest ainetest: mesi, mesilasvaha, seetri-, kõrvitsa-seemne- ja astelpajuõli ning taruvaik, mis ühte palsamisse kokku kogutuna moodustavad mitmetoimelise organismi tugevdamisele suunatud preparaadi.

Promed palsami koostisained omavad tervilikke omadusi, mis avaldavad soodsat mõju vererõhule, tõstavad kapillaarsete veresoonte seinade elastsust ja tugevdavad südametegevust. Palsami koostisosade toime tugi- ja liikumiselunditele on hindamatu. Palsam soodustab liigeste liikuvust ja seedetrakti tegevust, aktiveerib kõhunäärme sekretsiooni. Hästi on tuntud palsami koostisainete kasulik toime immuunsüsteemile.

Üks tuntumatest looduslikest toodetest - mesi, mis on tuntud nagu energia allikas (tänu mees sisalduvatele kergesti omastatavale süsivesikutele), tugevdab immuunsüsteemi, puhastab organismi kahjulikest ainetest, parandab seedimist, tugevdab südant.

Sageli juhtub, et inimesed ei tea, et ka kõrvits kuulub ravim-

taimede, mis omavad tervendavaid omadusi, hulka. Selle taimede kuivatatud seemneid kasutatakse soolestiku ja kuse- ja suguelundite funktsiooni parandamiseks. Eriti hästi mõjub kõrvits vee- ja sooladevahetusele organismis.

Loodusliku ja traditsioonilise meditsiini teadlased ja praktikud on eriti huvitatud ühest bioaktiivsetest mesinussaadustest - taruvaigust. Seda nimetatakse tihti ka loodusliku antibiootikumiks, millel esineb tugev antiseptiline toime. Taruvaik aitab takistada viirusnakkuste arengut organismis. Samuti toimib taruvaik ka antioksidandina, parandab oluliselt meie vere koostist ja see omakorda soodustab vereveringet ja ainevahetust. Positiivset mõju naha seisundile ja vähendab sügelust putukate hammustuste puhul.

Astelpajuõli on regeneratiivsed ja desinfitseerimisfunktsioonid nahale, limaskestale ja seedetraktile.

Mesilasvaha. Naistele on raske soovitada paremat koormismaski ja kreemi üheaegselt: silub esimesi kortse, aitab silmaaluste kotikeste puhul, puhastab poore ning taastab naha elastsuse ja niiskuse.

Kõik need looduslikud tooted on ainulaadsed ja ühendatud unikaalses tootes - Promed palsamis, mis aitab säilitada head enesetunnet, tervist ja hoida korras keha põhilisi funktsioone. Küllastunud kasulike ainetega palsamil on omadused, mis toetavad südame ja veresoontekonda, tugi- ja liikumiselundi ja seedetrakti tegevust. Tänu palsamis sisalduvate komponentide omadustele, mõjuvad nad positiivselt nahale ja hingamisteedele. Palsam soodustab ajutegevust, mälu paranemist ja säilimist, parandab und ja mõjub rahustavalt närvisüsteemile.

Samuti väärib märkimist see, et taimset päritolu ravimpreparaadid mõjuvad meie organismile pehmemalt, kui keemilised preparaadid, aga kasulik mõju on märksa suurem. Lõppude lõpuks, on loodus ise taimed loonud ja kasvatanud, loonud mineraalid ja andnud seega inimesele kõik vajalikud, et

säilitada hea tervis. Seega proovige valida loomulikud, loodusliku päritolu preparaadid. Ärategi arst enda sees ja las Promed palsam hakkab teie organismis tegutsema.

Loodus on valmis ja võimeline teid aitama!

Olen 64-aastane. Promed palsami mõju oli minu üldisele enesetunnele ja tervisele täiesti märgatav. Väga hästi mõjus ta seedimesele, kui varem esines mul igal hommikul peale kohvijoomist kõhulahtisus, siis nüüd enam seda pole. Küüned muutsid mul tugevamaks. Abi sain sünnimärgi muutuse puhul. Määrimise tulemusena muutus see kehvast väljanägemisest ilusaks roosaks nahaks. Käed ei sure enam õõsiti, jalad ei kisu krampi. Uni paranes märgatavalt.

Elve, 64 a., Türi

Olen 70 aastat vana. Probleeme on palju, aga juba peale Promed palsami esimese kuuri läbimist on uni palju paremaks läinud. Liigesed ei häiri mind, nagu enne. Üldine enesetunne on palju parem. Aitäh Teile!

Maie, 70. a., Jõgeva

Küsige apteekidest üle Eesti.

Ja kauplustekettides Looduse Maailm Tallinna mnt 50a, Rapla, Maxima

Apteegist ostes soodushind ei kehti.

Promed palsam ei ole arstirohi!

Olete kutsunud meie Promed palsami näitus-müügile, mis toimub:

Ainult 21. novembril Rapla Kultuurikeskuses Tallinna mnt 17, kl 13-14 Märjamaa Rahvamajas Sauna 2, kl 10-11 Järvakandi kultuurihallis 1. Mai 1, kl 12-12.30

Soovitatud minimaalne kuur on kaks purki. Üks purk palsamit maksab 17 €. Konsultatsioonid kasutamise kohta ning tellimused telefonidel: (372) 651 7722, (372) 5594 4662. www.apifito.net www.promed.lv

Näitus-müükiidel kehtib pensionäridele ja invaliididele soodushind 16 €.

KOOMIKS

© KFS/Distr.-Bulls

Ei saa me läbi Iirita ja Iiri meieta

Piret Linnamägi

Jalgpalli Euroopa meist-rivõistluste esimese play-off kohtumise tulemus on tänaseks juba meenutus, aga jalgpall on praegu tõesti kuumim sõna nii eestlaste kui ka iirlaste seas. Ja nii palju pole iirlased ialqi eestlastest rääkinud kui viimastel kuudel.

Paljud eestlased on Iirimaa ajutiselt oma koduks valinud, ehkki kalkunikitumine on tänaseks juba minevik. Elu võimalikkusest rohelisel saarel rääkisid raplamaalased Kärt, Kristina ja Anu. Kristina on küll kodumaale tagasi tulnud juba peaaegu aasta tagasi, nelja kuu pärast teeb seda Kärt ning päriselt pole Iirimaaale elama jäämist planeerinud ka Anu, kes seal oma pere löi. Ka sellele, milline on iirlase silmis eestlane, saame vastuse.

Töölesaamine polegi nii lihtne

Kärt lahkus pärast gümnaasiumi lõpetamist Eestist mõttega minna Dublinisse kooli, kuid see jäi ära, sest õppimine ja elamine osutusid väga kalliks. Töökoht oli tal õnneks olemas juba enne lahkumist ja vanem õde mäenedžerina firmas töötamas. Ka inglise keel oli suus ning seetõttu tööl raskusi ei tekkinud. Kaks aastat hiljem tõdeb Kärt, et tema inglise keel on muutunud nii iiripäraseks, et koju naastes ei pruugi inimesed temast aru saada.

„Kogemusi olen ma saanud väga palju. Suurenenud on ka iseseisvus. Eks seal töötades saad tunda, et oled välismaalane, aga enamasti on iirlased väga lahked ja viisakad. Seda küll vaid siis, kui sa ise nende vastu viisakas oled. Tüsedaid lapsi tundub küll rohkem olevat kui Eestis, kuna süüakse palju kiirtoitu, kuigi odavam oleks poest süüa osta ja kodus kokata. Iga õhtul on ju allahindlus suuremates poodides. Imestama paneb mind aga see, et varahommikuti ja õhtuti käivad inimesed pidžamades ja sussides poes. Ja lapsed tuuakse poodi kaasa tuduriietes.“

Kuigi vahel tuleb võõrsil ka koduigatsus peale, on Kärdi sõnul Iirimaaalt päriselt ära

Fotod: PIRET LINNAMÄGI

tulla raske. „Lahkuda Iirist on kindlasti raske, kuna sinna jääb väga palju häid eesti ja iiri sõpru ja pealegi ei tea hetkel, mis tulevik toob. Olen ju harjunud töötama ja inglise keelt rääkima,“ sõnab sealse eluga kohanenud Kärt.

Kristina elas ja töötas Iirimaa kolm aastat. „Eks jah, tehakse ikka vahet, et me Ida-Euroopast oleme. Valesti ei tohtinud midagi teha. Tööle tahtjaid oli palju ja kui julgesid öelda, et miski ei meeldi, siis teatati, et mine siis ära, soovijad ukse taga järjekorras. Õnneks tulin enne suurt majanduskrahi koju. Olukord polnud küll halb, aga palka kärbiti,“ sõnas nüüd üliskoolis õpinguid jätkav Kristina.

Anu, kes läks pärast üliskooli lõpetamist Iirimaaale tööle plaaniga sinna jääda vaid

aastaks, saab peagi 5 aastat seal olnud. „Tahtsin väheke vaheldust ning loomulikult raha teenida. Paljudele tundub välismaale tööle minemine ja töötamine lihtsana, aga tegelikult see nii ei ole. Minul õnneks vedas, sain paari kuu pärast tööpakkumise. Palju on aga neid, kes kuidki otsivad ning, pea norgus, kodumaale naasevad, pahatihti veelgi vaesemana kui Iiri minnes.“

Anu sõnul ei taheta praegusel kriisil ajal välismaalasi enam palgata, mis siis, et nemad töökohast rohkem kinni hoiavad kui iirlased ise. „Tundub, et hetkel ilma tutvusteta tööleidmine on vägagi raske. Kuigi Iirimaaal on juba pikemat aega ärevad ajad ja majanduslangus, ei paista see niivõrd silma kui Eestis. Eks ole siingi elu tunduvalt

muutunud. Magusatel aegadel käis kibe ehitustöö. Majanduslanguse tõttu on aga inimesed ostuvõimetumaks muutunud ning uued majad seisavad tühjana. Selle asemel, et need majad soodsama hinnaga müüki panna või madalama rendiga üürile anda, need lihtsalt lammutatakse maha,“ sõnas Anu.

Valikmängude valguses Chrisiga jalgpallist

Iirlane Chris on ka Eestis käinud ja talle meie maa väga meeldib. Tema arvates on eestlased toredad ja töökad inimesed ning Eestis elamine vastu poleks tal midagi.

„Tegelikult on mul kahju, et eestlased ja iirlased omavahel kohtuvad. Tahaks ju, et ka eestlased edasi saaks, aga Iiri jalkatšiim on väga hästi valmis-

tunud ja minu arust tugevam kui Eesti meeskond,“ arutles põline iirlane Chris. „Kuigi arvan, et iirlastele võit seekord kergelt ei tule, sest Eesti jalgpall on viimase kümne aasta jooksul tunduvalt arenenud. 2002. aastal sai Eesti tiim mõlemas grupimängus haledalt pähe,“ ütleb Chris, kellel pole enda sõnul kahtlustki, et 2012. a finaalturniirile pääseb just Iirimaa.

Iirimaa jalgpallikoondise esimesed märkimisväärsed edusammud rahvusvahelisel areenil jäävad 1980-ndate aastate lõppu ja 90-ndate algusesse, kui rohelise ehk Iiri vabariigi rahvuskoondis rõõmustas poolehoidjaid mitmel korral finaalturniirile jõudmisega ja koondise fännid kogusid kuulsust üle maailma. Kuna Iirimaa majanduses

hetkel just helged ajad pole, on ausse tõusnud sportlikud võidud. Ootused on Iirimaa suured, sest ollakse ju jalgpalliriik.

Chris räägib, et väga palju pööratakse praegu Iirimaa tähelepanu Eestile ja esimene eufooria, et oli hea loos, on üle läinud. Siiski leitakse, et kui Iirimaa peaks kaotama sellisele väikesele ja tundmatule jalgpalliriigile nagu Eesti, oleks see nende jaoks katastroof.

Siiski on Iiri värvavaht Shay Given öelnud, et eestlasi ei tohi alahinnata, sest tegemist on Eesti kõigi aegade parima koondisega. Arvestades kahe aasta tagust fiascot play-off mängudes, usub Given, et kui Iirimaa nüüd MMile pääseks, läheks rahvas rõõmust ogaraks.